

Mahjas Weefis

Nr. 29.

Rigā, 21. jūlijā 1910. g.

55. gada gabjums.

V. Satweefchu dseedaschanas fwehtki.

IV.

21. jūnijā dišchajā fwehtku ehtā bija wolalais-instrumentalais konzerts, kuru eesahka ar profesora Surjanu Andreja melodiju bagato „fwehtku marschu“. Ap 100 wihru leelais orkestrs autora wadibā wiņu ispildija teizami. Ēspaidis no šchi „fwehtku marscha“ bija labs. Raksturista un wišai peewilziga ir profesora J. Wihtola orkestra kom-

postizija „Lihgo fwehtki“. Staišis fimfonists tehlojums. Pehz šcheem orkestra gabaleem nu nahja trihs wihru kora dseefmas, kuraš orkestra un ehrgelu pawadibā atstahja dšitu, paleekamu ēspaidu. Kremšera wez-niederlandeeschu uswaras luhgšchana un pateiziba „Uš Lewi, af muhschigais, pazelam rolas, Tu teesā, kā katris to pelnijs buhs!“ atstahja wārenu ēspaidu. Ēapat ari ta pašcha Kremšera „Kungs

Dseedaschanas fwehtku ehta atlahšchanas deenā.

stahwi klahi!" Warena, bet ari Edwarda Griega „Alwis Trigwafons". — Schim dseefmam fekoja A. Kalnina raksturiskais, dshwibas pilnais fimfoniskais tehlojums „Pee Staburaga". Jurjanu Andreja „Luhdalin, tagadin", ta arween, ta ari tagad koti patika Un wina patiks ari turpmat weenmehr. Leelu peekrischanu ar sawam „Lihgo dseefmam" eemantoja ari Bahwuls Jurjans. Schis dseefmas jautku toru labi dseedatas ari pateescham tihkamas. Lihgo dseefmam fekoja Jurjanu Andreja fimfoniskais tehlojums „Latwju tautas brihwlaishana". Schis darbs ir labaks, fastanigaks nekā pate brihwlaishana bes semes, jo semneeku atswabinaschana bes semes naw nekahda ihsta brihwlaishana. Ir weenalga, issatas Schopenhauers, waj man peeder pats putns, waj putna bariba. Profesora J. Wihtola — „Tur, tur dšidros augstumos Laistas swaigschnu leefmas" un ta pascha dšidromigā komponista „Bewerinas dseedonis", jautku toru un orkestra pawadibā dseedatas, atstahja leelisku, aisgrahbjoschu eespaidu. Publikas applausi nemas negribeja rimtees. Publikai schoreis ari bija isdewiba eepashtees ar kahdu jaunu, fimpatisku dseedataju — Rundales skolotaja meitu, Dagmaru Rosenberg jkdsi, kura patlaban wehl isglihtojas Peterburgā. Wina sklasti nodseedaja kahdu solo gabalu. Kad applausu auta nemas negribeja aprimt, tad profesors J. Wihtols wehl reis pazel sawu burwja silli un aisgrahbjoschās „Deews swehti Latwiju" skanas ta warena wilni pluhst pa milšigo swehtku ehtu. Wiš peezehluschees kahjās. Weena, otra azis pamirds pa asaru pehrlei. Schis ir pats swehtšwinigakais, augstakais aisgrahbtibas brihdīs schinīs swehtkos. Wis mirslas nu wifas nesafskanas, wiš strihdi, wifas politikas, firmgalwji garā tapuschī jauni, skukes un sehni peeauguschī, wiš ir weens, ta is weenas weenigas frds un is weenas kruhts nu ispluhst „Deews swehti Latwiju"! Ja, swehti, jel to! —

Tautas swehtkos, kahdeem jabuht dseedaschanas swehtkeem, lai naw partiju, wezo un jauno, winos lai, ta Wiegneru Ernestš issatas, ir tikai soprani, alti, tenori un basi! Ja, bet lai winos ari naw aisgahdu, kas usmetas par zitu meistarotajeem un pehz kuru stabules tad ziteem jadanzo! Ka soprani, alti, tenori un basi sapluhst un isflan kahdā augstakā fastanā, ta jaatrod zeki un weids, ta pee dseedaschanas swehtkeem apweenot wifas partijas. No swehtkeem tapehz islehdšama latra politila un paschi swehtki farihtojami wairak us parlamentariškeem pamateem, un ne no weenas ween beedribas! Ka dseedaschanas swehtki dseedaschanas mahkšlas pazelschanas dehl wajadsigi, pat nepezeeschami, newar buht schaubas. Deedaschanas mahkšla, ihpaschi us laukeem, ta tas israhbijās schais nule ta nošwinetos swehtkos, stipri gahjuschi atpakal un wina atkal jarauga pazelt. Wajaga teescham buht kreetnas porzijas nekaunibas waj mulkibas, lai apgalwotu, ta tagadejo swehtku mahkšlas raksturs salihdsinot ar agrakeem, bijis daudš augstaks. Netizam, ta rasees jel weens weenigs no muhsu komponisteem, kas to atklahti ar sawa wahrda parakstu apleezinatu. — Buhšim taisni un konstatešim tapehz tikai to, kas ir: swehtki noriteja labi, labaki nekā to taga-

dejos apstahkos wareja sagaidit. Dseedataju bija samehrā daudš masal nekā agratos swehtkos, kas nodewa neschaubigu leezibu, ta paschas tautas masas no scheem swehtkeem stahweja tahlu nost. Dseefmu karsch neapgahschami peerahbija, ta dseedaschanas mahkšla us laukeem stipri slihdjuse us leju. Godam sawu usdewumu spehja weikt tikai trihs, tšchetri pilsehtas kori, kuri tad wehlat konzertos zitus korus kopā dseedot aistrahwa few lihds un ta panahza turmehr sekmigu swehtku isdoschanos. Bes Rigas Latweeschu beedribas kora, profesora J. Wihtola kora un wehl pabra ziteem koreem buht eebraukts tihra purwā. Kam azis bija redset un auffs dširdet, tas to redseja un dširdēja. Ka swehtki bija labi apmekleti, tur naw nekahda eemesla preekšč bameschanas. Rīgā farihtotus dseedaschanas swehtkus arween labi apmeklēš. Rīga naw nekahda lubu Selgawa, bet pilsehta, kurai tepat 400,000 eedšihwotaju. Schahdā pilsehtā ar ween buhs laudis, kas eet tur, tur kas ko redset waj dširdet.

Strahdats bet daudš, tas jakonstate, tomehr bija pee scheem swehtkeem. Warbuht pat wairak ta pee agrakeem. Ka swehtki tagadejos apstahkos wehl tik labi noriteja, war pat usstatit par meistara darbu. Puhles patešē nebija taupitas. Wispirms jau milšigā, grandiošā swehtku ehta leezinaja, ta farihtotaji nopeetni kehruschees pee darba. Schehl tikai, ta akustika bija slihta un tahstakās weetas gruhti bija dširdet. Schai sinā turpmat, eekam zel swehtku halli, wajadsetu pamatigi eepashtees ar lihdsigām buhwem zitās semēs. Kad zits no zita un tauta no tautas mahzisees, tad atkritis daudš weltu ismehginajumu. Strahdajuschī daudš ari bija toru wadoni un swehtku wirsdirigenti. Wini bija weikuschī milsu darbu. Lai tik eedomajamees, zil gruhti schoreis gahja toru dirigenteem ar dseedat mahzischanu us laukeem! Pilsehtneekam gruhti to pawisam pilnigi aptwert! Nebija waj gluschī ne weena kora, tur buhtu wiš noritejis dabiskos apstahkos. Wisur neweenprahtiba. Utraujas weens, otrs. Dseedataji jasameleš waj pa wiseem trijdewineem wehjeem. Un tomehr pee labakās gribas naw wiš sadabujami. Daudš frds sahpu, raischu, nepatilschanu nahjās pahrdšihwot toru wadoneem. Tapehz ne pelt, bet tikai lihdsjust waram wineem, ja panahdami dseefmu karā un zitadi nebija tahdi, ta wehlejš. Daris no wina puses bija wiš, ko spehja. Un wairak tee newareja. Tagad pehz swehtkeem tapehz ne wainu mest zitam us zitu. Neweetā meklet un skandinat kahdus nekahdus swehtku naidneekus un apkarotajus. Lai nepeemiršam, ta wini tāpat meesa no muhsu meesas un pats saws naidneeks neweens newar buht. Bet meklešim labaki meerigi ta pehtneeki pehz eemesleem, kas nekahwa wiseem peedalitees un raudšim turpmat nowehrst eemeslus, kas leel wišem peedalitees. Dseedaschanas swehtki lai ir tihree mahkšlas un tautas swehtki! Sarihtotos us parlamentarišta, kooperatiwa pamata, winos buhs weetas wišam pahrlēezibam. Tad winos melnais pajeetis farkano un farkanaš melno. Pehz tik gruhta darba labas weikšanas pilnigi dibinatas bija owazijas, kahdas publika fagatarwoja swehtku wirsdirigenteem, kuras atkal un atkal issauza us tribines.

Dseesmu gars — K. Kihjela.

Schis owazijas mahza is firds, kas gawileja par swehtku isdoschanos un bija sajuhminata no ta, ko wina bij bau-
dijuse. Slanas atwer semes wirfū debesīs. Issauza ari
Fr. Grošwaldu un tas ari isnahza un ustahpa us katedra.
Ustflaneja publika ari saujeeni pehz Fr. Weinberga. Schee
saujeeni tā wilnis peeauga. Uš azumirkli likās, ka wini
neaprimis un ka Weinbergs parahdisees. Bet pret schalkonu
„Weinbergi“ atstās otra, pretschalkona, kura flaneja tā
swilpschana, schnahschana. Weinbergs us tribines nepa-
rahdijās. „Netaktiski“, dsirdejam wairak issaujeenus, tad

leela data, ihpafchi dseedataji sauza, „Weinbergi“, „Wein-
bergi!“ — Kapehz tad netaktiski? V. dseedafschanas swehtki
nu reis saistiti ar Weinberga wahrdu. Wehsture winus
warbuht pat dehweš par Weinberga swehtkeem. Un ja
gribam buht taifni un tahdeem mums jabuht, tad, ja
pawisam kahdu schais swehtkos issauza, wispirmo issauti
peenahzās taifni Weinbergi, jo schee swehtki nu reisi bija
Weinberga darbs. — Itweenam kas tam peenahzās! Ween-
alga kaut ari pretineekam!

Swehtki beidsās ar balli.

Rigas Latweeschu Beedribas Sinibu Komisijas wafaras sapulzes.

IV.

Debate s. Sahlas debates par mahzitaja A. Needras
preeschlaffjumu „kas apdraud muhsu tautibu?“
Tās wada mahzitajs W. Malbons. Kā pirmais ustahjas
M. Kaudsits. Winsch aifrahda us to, ka newarot ne-
kahdi atsiht par pareisu politiska nazionalisma peestaiti-
schanu wezeem laiteem. Politiska nazionalisma wezajeem
neefot bijis (?), teem bijis weenigi tikai kulturels na-
zionalisms. Bes tam winsch no Needras tā mahzi-
taja gaidijis ari wehl us to, ka tas aifrahdischot ari us
kristigu tijibu un tikumibu, us muhsu tehwu tehwu deew-
bijibu, kas esot muhsu tautibas wislabakee aifstahwi.
Tatschu Needra to neefot wis uswehris. — Stud. Peka
norahda, ka Needras apgalwojums alkoholisma pahreelzīgās
iisplatischanās sinā neefot pareis, fewischki tajā sinā, ka
tagad pee latweescheem teefot aifweenam wairak dserts
nekā agrak. Agrak, gadus 40—50 atpafak un agrak, kaudis
dsehrufchi dauds wairak nekā tagad („trihš deeninas,
trihš nakfninas“ un pat wehl ilgaki) un tomehr tad dsih-
wojufchi ilgu muhschu, dauds ilgaku nekā tagad. Esot
tagad jau sahtibas beedribas, kas pret alkoholisma ispla-
tischanos karojot, un wispahreji alkohols neatrodot wairs
tik augligu semi, tā senak. Newarot ari teikt, ka zilweki
tagad wispahrim ihfaku muhschu dsihwotu nekā senak.
Franzija, tā to peerahdot jaunakee statistiskee pehtijumi
dsihwibas apdroshinaschanas sinā u. z., peem. zilweka
muhschs stipri paildsinajees; tas — gluschi par spihiti
wiseem pretejeem apgalwojumeem — dsihwojot aifween
garaku un garaku muhschu. Turpmakam, isplatotees aif-
weenam wairak un wairak elektro-technikai, zilweka fihstfais
darbs taps aifweenam weeglaks un ehrtaks un zilweks
dsihwos wehl ilgaki. — Leimanu Zahnis eefahl ar
norahdijumu, ka latweetis bijis aifweenam wehrgs un wehrgs
esot ari wehl tagad. Schai sajuhtai leels eespaids us alkoho-
lisma isplatischanos, tā wina weenigo meerinataju un sahyju
weldsetaju. Gan dseedot, ka latweetis „dseedot dsimis,
dseedot audsis“, bet warot ari te teikt „dserot dsimis,
dserot audsis“ un — „dserot kehdes kaldinats“...
Wehrdsibas garu latweeschos usturet un Baltijas leel-
fungeem tos dsirdit peepalihdsam mehš redsot ari weenu

otru latweeti, kuresch zitadi mehdsot tik wareni plahitees
ar sawu tautibu. Wehl schis pats Needra nesen atpafak
teizis: „mehš wezajeem stahwešim zeeschi
fawās fargu weetās, mehš winus (t. i. tos
jaunos, kas par scho tautibas leetu un tautisko politiku
zitadās domās) — neschelofim... Behrgad Needra
runajis zitadi, schogad atkal zitadi. Jaunibai muhsu taut-
skolās kafot wajweenigi kreewu wofabufus un bibeles pantus,
bet pareisās tikumistas mahzibas tur nepafneefot. Kis to
tad ar' muhsu jauniba wehlah baidotees no — fihstfa darba.
„Zai dsihwo sahtigā un darbigā latweeschu tauta,
nost ar schuhpibu!“ — Mums no sawas pufes pee schi
alkoholisma un skolu jautajuma leetas japeebilst, ka alkoho-
lisms schimbrihscham pee latweescheem jo launu eespaidu
atstahj fewischki tamdeht, ka latweetis, nepareisās audsin-
schanas sinā tā mahjā, tā ari skolā, tā to it pareisi norahda
Leimanu Zahnis — un kaut ari schim aifrahdijumam
muhsu Sinibu Komisija nepeegreesa peenahzīgās wehribas —
pafchulak pafahzīs atrautees neween no darba, pee tam
neween no fihstfa, bet ari gariga, wispahrim gluschi no
katra darba. Agrak dshehra un strahdaja, jo jastrahda
bija gribot negribot, un tas neatstahja us latweeschu lab-
klahjibas tik launu eespaidu. Bet tagad grib dsert un —
nestrahdat! Weeglak ar' tas tagad eespehjams. Bet
tas nu atstahj jo ispostofschu eespaidu. — Stuhraus
norahda, ka Needra neefot peeteekofchi uswehris tautas
spehtu un tikumu. Latweescheem neefot pafcheem sawa
skolotaju seminara, kur audsinatu tautskolotajus — tautas
garā. Nepareisi audsinati skolotaji tapehz tad ar', ja
strahdajot, tad strahdajot nepareisā garā, darot sawu darbu
weenigi sawa amata pehz. Latweeschu rakstneeziba lidojot
augstumos, bet aismirstot aifrahdit us leelo darba no-
sihmi, us darba goda weetu. Latweeschu rakstneeziba, kurai
ari leels eespaids us audsinaschanu, darba nezildinot, bet
pat wehl to nizinot. — Adw. S. Anfersgs norahda
us to, ka, ka wehsture mahjot, tad kulturelā nazionalisma
bes politiskā nepawisam newarot buht. Wehsture peerahdot,
ka abeem teem jaet rofu rokās. Kur kulturelo naziona-
lismu mehginats iswest bes politiskā, tur tas naw warejis
pastahwet. Kulturelais nazionalisms tikai tad warot at-

tihstitees, tad esot nodroschinats politiskais stahwoklis. Neesot teefa, ka pee latweescheem senat naw bijis politiskā nazonalifma. Tas titai warbuht nebijis apsinigš, kahdā tas pahrgahjis no 1905. gada. Ja latweeschu tauta gribot ekfistet, pastahwet un attihstitees, tad ta no politiskā nazonalifma atteiktees newarot. Kā gan peemehram, Needra domajot iswest kulturelo nazonalifmu bes agrar-jautajuma? Kā winsch domajot isdarit bes politiskā nazonalifma wina pašča zildinato „d s i m t ā s s e m e s“ eeguhšchanu, kā nowehrst kapitalu sapluhschanu pilsehtās, ko ari iswest Needra eeteizot? Needra no jauna atkal dšeedot latweescheem wežo schuhputa dšeesminu: „ajā, schuhschu, behrnin, schuhschu!“ Tas esot tahds wegatazijas nazonalifms. Needra grib eemidfinat. — Leekas ari mums,

neweenas pat grahmatas. (Ze sapulzes wadonis, mahzitajs W. Maldons runataju pahtrauz un issafa tam pee-sihmi par „stipru wahrdu leetofchanu pret fkolotajeem.“ Bija ari jau laiks, jo Sinibu Romifijas sapulzes sahla jau atgahdinat kahdu labaka numura sahtibas kuratorijas sarihlotus preeekschlaffjumu wakarus. . . Mahzitajs Ludis Behrsinšch, runadams pretim eepreekšhejam runatajam, issafas, ka dšerschana wispahreji tomehr ejot mafumā. Tas esot manams ari pee studejofchās jaunibas. Senatnē fewiſchki stipri tizis dšerts godos. Kursemes koninu zemā, peemehram, uš weenām pašchām kahsam senatnē tezinajufchi alu no 60 puhreem eesala. (Zapeefihmē, ka, zik mums sinams, ari wehl tagad ſchee latwju „kehni“ ſawus goduš mehdsot

Dšedafchanas ſwehttu ehlas iſſtats eefſchpuſē garigā konzertā.

ka bes politiskā nazonalifma ne jau Needra buhtu kkuwis pee ſawām „Belitem“, nedš ari mahzitaja muiſchās Weetalwā, wehl mafat ſpehjis to few uſturet. — Rudſitš Silgmajs (no „Rigas Arwiſes“) ſafa, ka Needra neesot peeteekofchi deefgan kā kulturelā nazonalifma pazehleju uſſwehriš atturibu. Lauku inteligenze, fewiſchki muhſu tautſkolotaji un ari wispahrim ſkolotaji esot „pirmā numura dšehraji!“ (Ze atſtan no publikas pahris protesta ſauzeenu!) Atturibneekš ſkolotajs esot til pat reti ſaſtopams tā balts ſwirbulis. Tā tad ſkolotaji esot tautai pawiſam flitti zeka rahditaji. Strihweri neesot nemas labaki. Latweeſchi dšerot leeliſti, dšerot wairak nekā kreewi. Ari Rigas Latweeſchu Beedribas Derigu Grahmatu Nodala ſchāi ſinā grehlojot. Ta neesot par atturibas jautajumu iſdewuſe

ſwinet ar leeliſtu aluš dšerschanu pa nedekai ilgi. Mu uš godeem darot neween tas, pee ka gods, bet it wiſš zeems. Šhweens zenshotees to jo ſtipraku, jo beesaku darit. Dšerot wispirms pee goda rihlotaja un tad pehž kahrtas zauri pa wiſu zeemu.) Runajot pret preeekschlaffjumu, L. Behrsinſch peetriht Anſberga eefſtateem un atſiſt, ka kulturelais un politiskais nazonalifms n a w ſchirami. Runas beigās L. Behrsinſch iſpluſht ſajuhmā par ſarihkojameem dšeesmu ſwehtkeem tā p a t r i o t i ſ k e e m ſwehtkeem Kad daſchi no publikas winam applaudē, tas runā par ſcheem ſwehtkeem wehl tahlat un ſawā ſajuhmā ſahk ſtipri kleeht. — Adw. A. Stehrſte ſafa, ka winsch neſaprotot ſchis Needras randas par latweeſchu iſmirſchanu, ko winsch teem ſludinot. Needra esot atſtahjis winu par to ſtiprās ſchaubās: lat-

weešchi iszetojot, ismirstot... Winsch, Stehrste, turpretim apgalwojot, ka latweešchi naw mireja tauta. Petera Leekā laikos latweešchu seme bija tā ispostita, ka desmitām werstis „ne gailis nedseedaja, ne suns rehja“, un tagad atkal seme ir pilna. Nahts atkal atpluhdums. Weenigais, kas latweešchus apdraud, ir — Baltijas wahzu kolonijas, Baltijas kolonieschana ar wahzeescheem. Tapehzturēm zeeti katru latweešchu semes wagu. — Skolotajis Swaigsnits aisstahw lauku skolotajus. Lauku skolotaju stahwofli nospeesch diwi leetuweni. Us draudses skolam gut draudses konvents, kurā pahrswars muischneekem, kuri isturas pehdejā laikā pret schim skolam toti nelabwehligi. Laipa konventos starp muischneekem un semneekem ir — mahzitaji. Draudses, kur latweešchu mahzitaji, scho skolu stahwoflis masleet labojas. Pee pagasta skolam schis leetuwens ir — mulkiba (!?), lauku pagastu preekschstahwu nesapraschana. (Ja til ween tās nelaimes buhtu, tad gan — mums scheet — muhsu pagastu skolas atrastos us daudis augstaka stahwofla. Mehs domajam, ka tas gan ir tas masakais kawellis muhsu tautskolas uplaukschana. Bet ir tur daudis swarigaki kawelli, daudis swarigaki eemešli un zehloni, nekā schis ween. Pa leelai dakai muhsu tautskolotaju nepeeteekoscho isglihtibu, winu seelo atkaribu no waldbibas eezelteem tautskolu inspektoreem, muhsu pagastu schauro paschwaldibas stahwofliu. z. mehs te domajam. Wifs tas nowehrschams weenigi tikai zaur pamatigam muhsu lauku dshiwes reformam. Reaismirstamā kuratora Lewschina laikā, pateizotees pa dakai Dr. philos. Sālischā, winam schai finā doteem pasfai drojumeem, — pagalam nepareisu wirseenu nehmušē tautskola tika atkal pazelta daudis mas augstakā stahwofli. (Lauku pagastu preekschstahwji beeschi leekot waditees no pudelites. Skolotajeem ejot roku rokā ar sabeedribu, jaunajā paaudsē esot jaeaudsē labaki usflati, tad skola tiskot iszelta „no pawehna faulitē“. (Toti weegli! Wahrdos, bet ne darbos tas tā pats no sewis til weegli war notikt!) Un ja mums buhs us tikumibas pamata dibinata skola, tad ari mehs paschi eesim pretim labakai un faulainakai nahkotnei. — Preesteris Bormana tehws runā garaki: Neeween latweešchu, bet pat wisleelako tautu dshiwes gaita scho ir alskustinata. Ir teesa, ka iszetoschana weizina tautas ismirschanu. Wahzu tauta ari, peemehram, ir apdraudeta no iszetoschanas, tomehr wina no tam tā nebihstas. Wahzija schis jautajums ir labi nokahrtots; tur ir eerihkotas labas kolonijas, tamdeht iszetotaji neishst. Ari pee latweešcheem ir janofahrtu kolonizajija: jaismekle punkti, janodibina fakari ar tautu. Pee scha jautajuma nokahrtoschanas ir jakeras wisai tautai. Wajaga saistit latweešchu tautu pee semes. Kā to waretu isdarit? Latweešchi behg no semes kanzelejās. Jautajuma atrifnaschana neatkarajas no latweešchu tautinas ween, bet ta ir wedama fakarā ar to tautu, no kuras atkarajas winas liktenis. Kahdus zekus eet? Ngus gadus latweešchi bija sem wahzu eespaida. Kahdu labumu tee dewa? Pehdejee juku laiki esot bijis isnahkums no scha wahzu eespaida. Wehsture dos sawu spreedumu, waj tas ir

taisniba. Latweešchu eekschējā dshiwē modās 40-os gadus. Lihds tam latweešchi bija tikai tā wehrgu bars. Tikai pehz 40-eem gadeem, kad stiprati sahla puhst seemeku, t. i. Kreewijas wehji, ar pareistizibas eenahkschānu starp latweešcheem, scho modās latweešchu kungi. Wini sahla prahtot, ka latweešchus saistit pee sewis, ka lai nepaliktu weeni. Nu eesahlas latweešchu pahrwahzoschana. Schi pahrwahzoschana ir pastahdaju se breesfmigu nopostoschu darbu, wina ir famaitajuse latweešchu firdi, tā ka grubti ir sarunatees sawā starpā pat wisshwarigakos jautajumos. Peemehram lai nemam dseedaschanas swehrkus. Pretineeki lihgsmentos, ja swehrki neishdotos; ja augstakā weetā waretu rahdit, redseet, kahdi latweešchi ir neustizami. Tapehzi lai schee swehrki labi ishdotos! Wismaš tapehzi, ka tee teel sarihloti. Tagad atkal nahk eespaids no seemeekem, no Kreewijas puses. Latweešchi sahli jau ari no ta bihtees. Weena daka saka, ka tas apdraudot latweešchu tautu. Sewischki baidotees no Baltijas kolonieschanas ar kreeweem, ka winsch to dshirdejis ari te Sinibu Romisshas sapulzēs, kaut gan ar' nesatot ta gluschi tā gaischi. Domaju, ka naw eemesla baiditees. Mehs, warbuht, par mas saprotam kreewu tautu. Kreewu tauta pate wehl naw isteikusēs politiski un sabeedristi; wina tikai mostās no pehdejām jukam. Latweešcheem wajaga beedrotees un weenotees, lai kopoteem spehkeem paschi waretu issehkiert sawu likteni, bet ne atstahst sweschu issehkierschānai. Waj kreewu tauta war apdraudet latweešchu tautu, kura ari mellejas nostahtees us sawa zela? Kreewu tauta ir warena tauta un wina dod wisam tautam brihwibu. Pareistizigo biskapi ir gabdajuschu par latweešcheem tā ihstee tehwi. Wini greesās pret wahzeescheem un willa pee Pobedonoszewa deenas gaismā Manaseina rewisshas panahkumus, kurus wahzeeschi flehpa. Kreewu tauta ir labshrdiga un weesmihliga tauta. Jautajums ir tikai, waj latweešchi pratis winai peesleetees un winu isprast. Kreewu waldbiba gribeja dot latweešcheem brihwibu ar semi, bet wahzu swars pee trona darija zitu eespaidu us waldbibu. Un Latwija dabuja — b r i h w i b u u s p a p i r a : b r i h w i b u b e s s e m e s ! . . . Pateizotees wahzu publiseem, Manaseina rewisshas panahkumi ari wehl schimbrihscham stahw us papira tā — noslehpums. Tas tapehzi, ka Manaseina rewisshas panahkumu zauriluhkoschana buhtu nahkuse par labu — latweešcheem un par fliktu — wahzeescheem. Latweešchu liktenis atkarasees no ta, ka wini isturesees pret kreewu tautu, waj wini to sapratis. Kreewu tauta ar' til paschu reis tā atdshimst tā laizigi, ka garigi. Latweešchu rakstneeziba un latweešchu laikraksti scho kreewu-latweešchu sawstarpeju tuwinaschanas jautajumu pahrrunā wehl aishweenam wisai mas, waj ari nepawisam nē. Bet nahks laiks, kad tas buhs wajadshigs. — Students Sanders domā, ka latweešcheem allasch esot bijis tikai weens nazionalisms — kulturelais. Politika esot tikai lihdsellis preeksch kulturelas. Kur neesot politikas, tur neesot dshiwibas, neesot kultura s. — Agronomis Biztis aistahda, ka nekahdi pshchisli eespaidi nenahkot paschi no sewis, bet atkal no ahrejee meespaideem. Neebra

warbuht tos meflès kaut fur zitur — pehz fawas profefšjas, là mahzitajs. Pehz Needras pee wiſas lablajhibas pazelſchanas wajaga tikai **naudas** — **femes**. Bet ari tas jau pats par ſewi ir — **politifks nazionalifms**. Dà tab wiſa Needras ſpredeleſchana par kulturelà un politifkà nazionalifma ſchſiroſchanu ir glufchi nelogifka. Franzijas diwbehrnu ſiftemas zehloni meflejami glufchi tanis apſtahkfos, kahdus tos wehlas uf laukeem Needra. Ne pilſehtàs Franzijà teef peeſtopta til wiſai leelà mehrà diwbehrnu ſiftema, bet taiſni uf laukeem, laufu ſihgrunteezibà, fur ſeme ſadalita ſihkos gabalinof un wezaki wairs tahſak ſcho ſemi ſadalit newar. Weenam behrnam atſtahj ſemi, otru ſagatawo uf zitu ko. Wairaf là weenu behrnu wiſſſch zitam kahdam arodam ſagatawot neſpehji. Needras zildinata ſemes eeguhſchana ſihſfaimneezibam ari pee mums, behrnu dſimſtibu ſkaitu laulibàs nebuht newairoſchot, bet drihſak gan maſinaſchot. Dà tab Needras padomus iſwedot, là to no Franzijas redſam, panahſſſchot wiſa idejam glufchi preteju. — Teodors Seiferſ (ſkolotajs=ehrgelneeks) ſaka, là warot buht konferwatiwais un ewoluzijas nazionalifms. Agraf efot greeſufchi ſwaru uf ahreeni, peemehram, dſeedaſchanas ſwehtkos ilgi un karſti ſtrihdejufchees par to, là gehrbtees: tautifkos waj modes apgehrbos? Tagadejos ſwehtkus ſarihkojot,

turpretim, ſchis jautajums netizis nepawifam zilats. Ne pareiſi efot tà uſbrukt wahzeefſcheem, là to daſchi runataji darijufchi. Ari no wahzeefſcheem mehſ efam ſawu datu mantojufchi, un ari daſchi pirmee gahdneeki par muhſu tautu un wiſas karſti aiſſſahwji, là Merfels, efot bijufchi wahzeefſchi. „Natram, no là kaut to waram ſmeltees, katrai tautai, no kuras ko labu efam ſanehmufchi, lai gods — ſawà weetà un leetà!“ „Mehſ ſche efam ſanahſufchi“ ne tautifkàs, bet wiſpahr zilweziſkàs juhtàs, iſpluhſt. Ne jau tas ſkaiſs latweeſchus zels, bet wiſu garigais ſpehſs. (Re! Nu tab jau labi, ja ſtiprakee un ſpehſjigalee ween wairs paleef.) Ween ta tauta buhſchot laimiga, kura peenemſchotees labos zilweku un Deewa uſſſahditos tikumos.

Ar to tab ar' debates par ſcho tautibas jautajumu buhtu iſſmeltas. Gudri wihri iſrunajufchees par ſcho jautajumu tiku tikam, bet ſapulzejufchees Sinibu Romifšjas beedri un weefi tomehr wehl aiſſweenam naw par wiſu ſcho leetu ne par matu gudraki tikufchi. Tee wehl aiſſween uf kaut ko gaida. . . . Bet atleef jau wehl Needram teift ſawu gala wahrdu, uf ko wiſſſch — azim redſot — gatawojas ar nepazeetibu un leelu uſbudinajumu. Naſi ſchai gala wahrdà tifs wiſs noſtaidrots?

Strahdneeku likumi un to atſihſſiba Wakar=Ciropas walſis.

Adwokatà J. Baſoſcha.

VI.

1886. g. iſdewa likumu par „fabritu pahrraudſibu un par fabritu un ſtrahdneeku ſawſtarpejam atteezibam“.

1897. g. iſnahza likums par ſtrahdneeku darba laiku fabrikàs. Wiſu mineto likumu ſaturs ihſumà buhtu ſchahds:

Fabrikas ſtrahdneeks, noſlehdſot darba lihgumu, dabù ihpaſchu algas grahmatinu, kura atrodas lihguma noteikumi, top eerakſtitas wiſas iſmaſſas un apſihmetas wiſas ſoda naudas par darba noſaweſchanu un nolaidibu darba.

Darba lihgums beidsas ar darba laika beigschanos waj ta darba iſpildifchanu, kas ſtrahdneekam bija jadara; ja darba laiks nenoteikts, tad pehz abu puſchu wehleſchanàs, pee kam jauffata diwi nedekas eepreeſſch.

Fabrikants war lauft lihgumu: 1) ja ſtrahdneeks neeerodas pee darba trihs deenas no weetas jeb wairaf par ſeſcham deenam mehneſi beſ ſwarigeem eemeſleem; 2) ja ſtrahdneeks neeerodas pee darba wairaf par diwi nedekam no weetas aif ſwarigeem eemeſleem; 3) ja ſtrahdneeks top ſaukts pee iſmekleſchanas waj teefas par noſeegumu, par kuru draud, wiſmaſalais, zeetuma ſods; 4) ja ſtrahdneeks ir rupiſch waj ſlikti uſwedas, zaur ko apdraud fabrikas materialàs intereſes waj fabrikas waldes perſonala perſonigu droſchibu; 5) ja ſtrahdneeks ſaſlimis ar lipigu ſtimibu (fabrikàs un ſawodos ſtrahdneekus iſmeklè ahriſti);

6) ja ſoda nauda par daſchadeem eefſchejo noteikumumu pahrlahpumeem ſneedsas pahri par $\frac{1}{3}$ datu algas par ſinamu laiku; pehdejà gadijumà ſtrahdneekam teefſba pahrfuhdſet darba lihguma laufchanu.

Strahdneekam teefſba pagehret darba lihguma atjelſchanu: 1) ſiteenu, rupju apwainojumu un, wiſpahrigi, ſliktas apeeſchanàs deht no darba deweja, wiſa gimenes waj uſraugu puſes; 2) ja darba dewejs nepilda noteikumumu par ehdeenu un dſihwolli; 3) ja ſtrahdneekam leef ſtrahdat weſelibai laitigu darbu; 4) wihra waj ſewas, là ari zitu gimenes lozekku nahwes gadijumà, ja tee gahdajufchi wiſam dſihwes lihdsellus; 5) ja kahds ſtrahdneeka gimenes lozekkis, kureſch gahdajis par wiſa uſturu nonemts ſaldatos; ja ſtrahdneeks naw ſanehmis noteiktà laikà algas ne aif paſcha mainas, tad wiſſſch war mehneſcha laikà teefas zekà pagehret lihguma atjelſchanu.

Par darba laiku (jeb darba ſtundu ſkaiſs deenà). top ſkaiſſis laiks, pa kuru ſtrahdneekam jaatrodas ruhpnreezibas eefſtahde un eefſtahdes pahrfinatata rihzibà. Brihwee pahrtantumi netop eefſkaiſſiti darba ſtundu ſkaiſtà.

Par nakts darbu eefſkaiſta laiku no plſſt. 9 wakarà lihds plſſt. 5 rihtà, ja weena maina ſtrahdà, un no pulſſt. 10 wakarà lihds plſſt. 4 r., ja ſtrahdà diwas jeb wairaf ſtrahdneeku mainas. Strahdneekus, kuri ſtrahdà ari nakti, newar darbinat ilgal par 10 ſtundam deenà. Maſgadejus, kuri

jaunati par 15 g., newar darbinat no plst. 9 wakarâ lihdi 5 r. Pusaugus (no 15—17. g.) un wifas feeweetes newar darbinat no plst. 9 w. lihds 5 r. kohwilnas, audekla, wilnas, linu, dšchutes, kanepaju, silda un fehrtozinu fabrikâs. Fabritu leetu padomes war atkaut feeweetem un pusaugeem strahdat naktis kopâ ar to tehweem un brahteem; fewischi swarigos gadijumos war i weenus peelaiſt pee darba, bet tad nahfoſchâ deenâ tee war ſtahteſ pee darba ne agraf par pusdeenu.

Darba deenas garums preeſch deenas strahdneekem newar buht leelaks par 11½ stundu. Pee 18 stundu gara darba diwâm strahdneeku mainam darba laiks war buht 12 st. garſch deenâ, bet tit tâ, ka lai diwu nedeku laikâ zaurmehrâ uſ katra strahdneeka neisnahktu wairaf par 9 stundam deenâ. Maſgadeji (no 10—15. g.) newar strahdat ilgaf par 8 stundam deenâ, pee kam ne ilgaf par 4 stundam no weetas; pee 18 st. gara darba laika diwâm strahdneeku mainam maſgadeji war strahdat 9 stundas deenâ, pee kam tee newar strahdat ilgaf par 4¼ st. no weetas; ja, iſejot no ruhpnenezibas noſares ihpaſchibam, israhditos par wadjadſigu, tad maſgadejus war nodarbinat 6 st. no weetas, bet tahdâ gadijumâ to darba deena nedrihkt buht garaka par 6 stundam.

Swehtu deenu un weentahrschâs feſtdeenâs darba deena nedrihkt buht garaka par 10 stundam, seemas swehtu feſtdeenâ darbi jabeids ne wehlat par pusdeenu. Swehtdeenâs un wifos swehtkos strahdneekem jabuht brihwâ ne maſaf par 24 stundam no weetas. Behz labprahtiga lihguma ar fabrikantu strahdneekem atkauts strahdat swehtdeenâs darba deenu weetâ.

Par leeku darbu ſkaitas tas darbs, kuru strahdneeks padara tanî laikâ, kura winam pehz fabrikas eekſchejeem noteikumeem naw jaſtrahda. Leeki darbi atkauti tikai tad, ja fabrikants ihpaſchi ſalihgt ar strahdneeku. Bet ir ari peeſpeesti leeki darbi — tahdi, kuri israhdas par nepeezeeſchameem, ſkatotees no ruhpnenezibas noſares techniſkâ ſtahwokka.

Alga strahdneekem jaiſmaſkâ ne retaf par weenu reiſi mehneſi, ja lihgums pahraſs par 1 mehneſi, un ne retaf par diwi reiſem mehneſi, ja lihgt uſ nenoteiktu laiku.

Ja lihgt uſ noteiktu darbu, iſnemot gabala darbus, tad alga top iſmaſkata lihgumâ minetos terminos, bet ja par tahdeem neſas naw minets, tad — pehz darba pabeigſchanas. Noleegts maſfat algu ſuponeem (naudas weetâ), maiſi, prezem waj ziteem preeſchmeteem. Iſmaſfajot algu naw teeſibas iſreſſinat par to paradeem (par paradeem netop ſkaitita uſ preeſchu iſmaſkata alga, iſdewumi par strahdneeku uſturu un par no fabrikas bodem nemteem nepeezeeſchameem uſturas lihdsjekem). Ja no strahdneeka peedſen pehz iſpildu liſtem walſts waj pagasta nodoklus, tad no katras iſmaſkas war eeturet ne wairaf par ⅓ daſu, ja strahdneeks neprezejees, un ¼ daſu, ja tas prezejees jeb atraitnis ar behrneem. Noleegts nemt no strahdneekem maſku par ahrſta palihdſibu, darbnitſchu apgaiſmoſchanu, par darba riſku leetoſchanu pee fabrikas darbeem. Fabritu pahrsinatajeem noleegts nemt prozentes par naudas paleenejumeem strahdneekem un par galwojumeem.

Strahdneekus war ſodit par nolaidigu darbu, no lawejumeem, kahtibas trauzejumu; nelahdu zitu ſodu nedrihkt buht. Par nolaidigu darbu top eekſtatits ſlitu, nederigu raſchojumu pagatawoſchana aij nolaidibas, materialu, maſchinu un darba riſku bojaſchanu. Par nolawejumu eekſtata, ja strahdneeks neerodas pee darba pusdeenas. Soda naudas faſtahda ihpaſchu ſoda kapitalu, kureſch iſleetojams: 1) preeſch palihdſibas strahdneekem, kuri pawisam jeb uſ laiku ſaudejuſchi darba ſpehju; 2) strahdneezem, kuras atrodas zeribâs un neſtrahdâ diwi nedelas pirms dſembefchanas; 3) ja strahdneeks ſaudè mantibu zaur ugungſgrehku waj zitu nelaimi; 4) preeſch apbehreſchana.

Naudas ſodi, kuri top uſlikti ruhpnenezibas eekſtaſchu ihpaſchneekem, faſtahda ihpaſchu kapitalu, no kura dabun palihdſibu ſlimee un ſakropfotee strahdneeci.

Maſgadeji, tahdi, kas naw ſaſneeguſchi 12 g., newar tapt peenemti fabrikâs par strahdneekem. Maſgadeji, kuri naw 15 g. wezi, newar strahdat tahdâs fabrikâs, kuras kaitigas winu weſelibai waj pahraſ nogurdina toſ. Zimantschu miniſtrſ, faſkanâ ar eekſchleetu miniſtri, faſtahda to ruhpnenezibas noſaru ſarakſtu, kahdas kaitigas maſgadejo strahdneeku weſelibai; ſchimbrihſcham tahdu noſaru ſkaitis ſneebſas lihds 37.

Fabrikanteem jaerihko pee katras fabrikas ſlimniza, weena gulta uſ 100 strahdneekem, kur strahdneeki dabu ahrſta palihdſibu. Sihkatus noteikumus par ahrſta palihdſibas ſneegſchanu un organifaziju iſdod galwenâ un gubernas fabrikas leetu padome.

Par atlihdsibu nelaimes gadijumos ar strahdneekem paſtahw fewischi noteikumi (2. jun. 1903. g.).

Tee atteezas uſ fabrikam, ſawodeem un ſalnruhpnenezibas eekſtaſchu strahdneekem, neluhkojotees uſ dſimumu un wezumu, ja strahdneeks zaur nelaimes gadijumu pee darba waj darba deht ſaudejis darba ſpehju ilgaf par trijam deenam.

Ja strahdneeks miris zaur nelaimes gadijumu, tad atlihdsibu dabu wina gimenes lozeki. Atlihdsiba, top dota periodiktu iſmaſku weidâ (mehneſcheem) jeb weenreijejâ iſmaſkâ, ja fabrikants ar meeru. Weenreijeja iſmaſka lihdsinas deſmittahrtejai periodiklai. Strahdneeka nahwes gadijumâ pakatpalizeji dabu preeſch apglabaſchanas 30 r., ja nelaiſis bijis peeaudſis waj pusaugus un 15 rbf., ja tas bijis maſgadejs, beſ tam penſjas. Melaiſka atraitne dabu ⅓ no wihra gada algas lihds muhſcha beigam, kuru aprehſina likumâ norahditâ kahtâ (ta iſnahkt maſata par to ſumu, zik nelaiſis pateeſbâ pelnijis gadâ), behrni (ari ahlaulibas un audſchu behrni) — ⅓ lihds 15. dſihwiſas gadam un ¼, ja tee pilnigi bahrini, wezaki ⅓ lihds muhſcha beigam, brahti un maſſas, ja tee bahrini un ja nelaiſis toſ uſturejis, — ⅓ lihds 15. dſihwiſas gadam.

Ja atraitne dodas jaunâ laulibâ, tad muhſcha penſjâs weetâ ta dabu weenreijeju iſmaſku, kura lihdsinajas trihsahrtejai gada iſmaſkai.

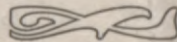
Behrni un audſchu behrni abu wezaku nahwes gadijumâ dabu penſju kopſumu, kahdas teem nahktos pehz katra weena wezaka nahwes.

Wisu penſiju kopsuma, ko dabu nelaiſa ſtrahdneeku gi-
menes lozekki, newar ſneegtees pahri par $\frac{2}{3}$ wina gada
algas. Ja tās ſneedsas pahri, tad tuwatee (ſeewa, behrni)
dabū pilnu penſiju, tahtatee — tikai atlikumu, waj ari
penſijas top pamaſinatās.

Strahdneeka gada peknu aprehkina ſchahdā kahrtā: ta
suma, zif ſtrahdneeks beidsamā gadā nopelnijis, top dalita
ar darba deenu ſkaitu, zaur ko dabū zaurmehra deenas
peknu. Ja ſtrahdneeks ſtrahdajis ſabrikā, kura darbojas
wiſu gadu, tad zaurmehra deenas peknu pareiſina ar 260,
ja — tahdās eestahdēs, kuras ſinamu laiku ſtahw, tad —

ar to deenu ſkaitu, zif deenu minetā eestahdē ſtrahdā,
beidsamā gadījumā pee dabutās ſumas japeeſkaita ſuma,
ko dabū zaur weenkahrscha deenas algadscha zaurmehra
deenas peknas ſkaita pareiſinaſchanu ar ſkaitu, kas iſtaifa
ſtarpibu ſtarp 260 darba deenu ſkaitu gadā tani ruhpnē-
zibas eestahdē, kur nelaiſis ſtrahdajis. Ja ſtrahdneeks beſ
algas naudā ſanehmis atlihdſibu ari graudā (dſihwoſki,
uſturu u. t. t.), tad top peeſchirta ſinama prozente.

Kā aprehkina atlihdſibu ſtrahdneeka nahwes gadījumā
aiſ nelaimēs, redſejām.

Gesta Berlings.

Selmas Lagerlöf romans.

(Turpinājums.)

Ari to wina tagad wareja atminetees tikai ar preeku —
tagad tatschu wina bija brihwa! Winſch ar ſawu dſihwes
preeku un droſmi bija tai arween atgahdinajis Gestu un
tagad winai gribejās to atkal redset preezigu un jautru.
Winam bija atkal atdſimt par „ſaules saigo brunineeku“,
kahds tai bija atjahjis toreis winas tehwa pagalmā. Wina
gribeja dahwinat winam ſemi, kur tas waretu art un ſeht
pehz ſirds patiſchanas, gribeja peedſihwot wehl ari to, ka
winſch wed pee altara dailu ſeewinu.

Ar ſchim domam wina apſehſtas pee galda un rakſta
tam wehſtuli, kurā tam atdod brihwibu. Wina rakſta tam
maigus, ſirfnigus wahrduš, eepſihwuro prahtu jokos un
tomehr tā, ka winſch war ſapraſt, zif wina to wiſu domā
nopeetni.

Wehl winai rakſtot uš zeka atſtan pakawu klandſeini.

„At, miſko ſaulſaidſin,“ wina domā: „ſchi ir pehz-
dejā reiſa!“

Tuhlſit pehz tam eenahl barons pee winas.

„Bet Adrian, kā tu nahz ſche!“ wina uſſtata tibri ap-
mulfuſe iſtabas nekahrribu.

Winſch apjuzis iſmurmina kahdu atwainoſchanos.

„Es patlaban biju eesahkufe tew rakſtit,“ wina ſaka.

„Sche — tu wari ari tuhlſit laſt.“

Winſch panem wehſtuli un wina wehro ta ſeju. Wina
gaida brihſcha, ta eemirdſeſees preekā... Bet jau pehz maſa
brihtina winu pahrslej purpura ſahrturns. Winſch nomet weh-
ſtuli ſemē, min to ar kahjam un lahdas, ka lai kwehpi birſt.

Te zaur Mariannu iſrit weeglas trihſas. Wina naw
nelahda eesahzeja miſleſtibas ſtudijās, bet lihds ſchim wehl
tomehr nebija ſapratuſe ſcha nepeedſihwojuſchā ſehna, ſcha
leelā behrna.

„Adrian, miſlais Adrian,“ wina ſaka; „kahdu komediju
tu biji eesahjis ſpehlet!? Nahz nu ſchurp un ſtahſti man
pateeſibu.“

Winſch nahza un, dauds netruhka, buhtu to ſawos
glahstos waj noſlahpejis. Nabaga ſehns! Kā winſch bija
ilgojees, kā zeetis!

Pehz brihtina wina paluhkojās pa logu. Tur paſtai-
gajās Guſtawas kundſe ar ſawu muſiſchas ihpaſchneeku un
runaja par pukem un putnineem. Un ſche ſehdeja wina
un runaja par miſleſtibu.

„Dſihwe mums abām ir likuſe ſawu aſo nopeetnibu
baudit!“ nodomaja wina, ſahpigi ſmaididama. „Zif labi,
ka nu mehs dabujam katra ſawu leclu behrnu, ar ko ſpeh-
letees, jo tas muhs meerinās.“

Tas tatschu bija labi, ka wina wareja tift miſleta.
Zif tihlami bija dſirdet, ka winſch tſchukſteja par burwigo
waru, kahda no winas pluhstot, un kā winſch ſaunotees
nu par to, ko ſazijis tai pirmajās ſarunās! Winſch toreis
wehl nemas nenojautis, kahds winā apſlehpts ſpehſs. At,
neweens wiſhreetš neſpehjtot palikt winas turumā, tās ne-
eemihlejis! Bet wina eſot to eebaidijuſe, winſch eſot ſew
iſlizees tift beſgala neezigs...

Ta nebija nelahda laime, ne ari nelaipe, — bet wina
tomehr gribeja mehginat, eet ſawu dſihwes zeku ar ſcho
wiſru kopā.

Wina bija eesahkufe pate ſewi ſapraſt un atminejās
wahrduš iſ wezās dſeesmas par ilgu putnu baloditi: „Ne-
kad winſch nedſer ſkaidrā uhdentinā, bet eepreeſch padara
to duſkainu ar ſawu kahjinu“ — lai labak peeſkanotos
ſawam ſehrigajam garam. Tā ari winai nebija lemts pee
dſihwibas awota eet weegli un dſert ſawu laimi dſintar-
ſkaidru un neſajauktu.

Tikai ſahpju peeſkumdinata — at, weenigi tikai tā dſihwe
bija preeſch winas wiſlabaka un baudamaka.

Nahwe — atpeſtitaja.

Mana bahlā draudſene — nahwe — atpeſtitaja, at-
nahza auguſtā, kad naktis bahleja no mehneſnijas, kapteina
Ugglas namā. Bet dotees weeſmiſligajā mahjā taiſni eeſchā
wina neeedroſchinajās, jo to, kas winu miſl, ir koti maſ.

Mana bahlā draudſene, nahwe — atpeſtitaja, tomehr
ir droſchſirdiga. Winas leelatais preeks ir laiſtees
ſchahjtot pa gaiſu uš kwehloſchām leelgabalu lodem. Wina

panem kuhposcho granatu us galwas un smejas, kad ta sprahgt un schlehpeles ailsaischas us malu malam. Wina lihgot lihgojas no spoku dejam kapsehtas un nebaidas no flinnizu sahlem mehra laikā; bet pee kreetnu zilweku fleegschua un pee labu kauschu wahrteem wina dreb. Jo winai negribas tikt apshweiktai ar asaram, bet ar preeku, kad ta atswabina garu no nepanesamu sahpuu faittem, schkhihsta to no puttekeem un kwehpeem, padara winau brihwu isbaudit pasaules plaschumu burwigo dsihwi.

Wina kluff apshlepās aif nama wezajā behrsu birse, kura wehl schodeen stahw tāpat kā toreis; tiktai toreis ta bija jaunaka, sakata un spirtaka. Schini birse apshlepās mana bahla draudsene, kamehr noreeteja saule; bet nakti wina nostahjās birses malā, balta un bahla, un winas iskaptis sposchi atspihdeja mehnescha staros kā seeds.

D, Gross! Tu biji tas deews, kam schi birse toreis peedereja. Sirmgalwi wehl tagad prot stahstit, kā familijeuschees pahri ufmetlejuschi winas klufumu, un wehl schodeen, gar Borgu ejot, sapihkuse par stahwajeem kalneem un smagajeem puttekeem, es no firds preezajos, eeraugot sako birsi ar firmajeem tokeem, kuri itkā atjaunojas, eeraugot jaunu kauschu mihlestibu . . .

Bet kas schoreis winā apmetās — ta bija nahwe. Naktis putni un swehri to redseja un itwakarus Borgas eedshwotaji dsirdeja wilkus gaudojam, kuri wehstija teem winas atnahlschanu. Glodenes lozidamās lihda lihds pat nama durwim un lai gan winas neprata runat, tomehr atstahja wiseem nojautu, ka tās ir warenās deewes aufstās wehstneses. Ahbelē aif Agglas kundses loga sahla klaiगत puhze . . . Ah, wisa daba pasihst nahwi un nodreb no winas tuwuma un flata!

Un kahdu nakt, kad Munkerudes teefnesim ar sawu kundsi gadijās ap pulksten diweem eet no weesbam pec Brojes mahzitaja gar Bergu mahjup, tee eeraudsija Bergas weesistabā us loga degam swezi. Wini abi pilnigi flaidri bija redsejuschi dselteno leesmu un balto swezi un wehslak, brihnumu pilni, pastahstija par scho swezi wasaras nakti us loga ari ziteem.

Bergas jaunās, jautrās damas smehtās par to un teiza, ka teefneschi buhschot redsejuschi spokus, jo pee scheem swetschu, zil bijis, tik esot isdedsinats jau preeksch aprila un kapteins swinigi swehreja, ka jau nedefam weesu istabā naw bijis neweena eedshwotaja; bet kapteina kundse zeeta klusu un nobahleja, jo schi balta sweze ar gaischo leesminu mehdsa parahditees weenmeh, kad kahdam no winau gimenes bija nolemts kluht atswabinatam zaur Nahwi-Atpestitaju.

Drihs pehz tam, kahdā sposchā augusta deenā pahnahza Ferdinands no meschu mehrischanas darbeem seemekos us mahjam. Winsch atgreesās bahls un flims ar nedseedejamu plauschu flimibu un tiklihds mahste winau eeraudsija, ta sinaja, ka winam jamirft.

Tā tad winam bija lemte aiseet, schim labajam dehlam, kusch saweem wezakeem nereis nebij darijis firdsahpuu ne behdu. Schim jauneklīm bij schirtees no schis pasaules preekeem un lihgsmitbas un sawas skaisās, mihlotās lihgawas, kura gaidija pehz wina; un no bagatajam muischam

un dahrdoschajām dselss leetuwem, kuzām buhtu wajadschis kluht par wina ihpaschumu.

Behdigi, weenu mehnescha zeturtfni nogaidijuse, mana bahla draudsene, sanehma droschu firbi un kahdu nakt dewās us dsihwojamo ehku. Wina sinaja, ka tureenes eemihneeki preezigi kuhgojas azis truhkumam, kalab tad laj-tee nesaneentu ari winas ar preeku?

Klusu wina dewās pa grants zeliu turpu, pahrmesdama tumschu ehnu pahr pagalma mawu, kur rafas pehrles mirdseja mehnescha gaismā. Wina nenahza kā lihgsma plahweja ar pukotu zepuri un jaunu lihgawaini apnehmuse ar roku; wina nahza salekufes un isflatijs nowahrguse un iskapti tureja apshlehtu mehteka krotās, kamehr puhjes un fispahrni lidoja winai apkahrt.

Agglas kundse, kura wehl guleja gultā, tani nakti dsirdeja, ka kahds aif loga klauwē, un, pazehlfes gultā sehbus, jautaja:

„Kas tur klauwē?“

Un wezi laudis stahsta, ka nahwe winai atbildeje:

„Es esmu nahwe.“

Tad wina pazehlās, atwehra logu un eeraudsija fispahrnus un puhjes; bet nahwes wina neredseja.

„Nahz,“ wina sazija pusballi. „Draudsene un atpestitaja, kalab tu tik ilgi kawejees? Es esmu nogaidijuse, es esmu aizinajuse. Nahz un atpesti manu dehlu.“

Tad Nahwe eeslihdeja namā, preeziga kā nogahsta lareene, kura kā firmgalwe eeguhst sawu kroni atpatat, lihgsma kā behrns, kuru aizina us rotalam.

Nahtoschā deenā Agglas kundse peesehdās pee dehla flimibas gultas un sahla runat ar winau par atswabinatō dwehseku swehtlaimibu un winau brihnischko dsihwi.

„Wini darbojās,“ wina teiza; „wini rada. Kas tee par mahfleneekeem, mans dehls, kas tee par mahfleneekeem! Kad tu nonahstsi augschā pee wineem, tad pasino man, kas tu gribi kluht? Waj weens no tehneekeem bes ahmureem un kalteem, kuri weido lilijas un roses? Waj weens no watarblahsmas audejeem? Un kad saule wisa sawā krahschnumā laidisees reetet, tad es sehdeschu un domaschu: tas ir Ferdinanda darbs!“

„Mans dahrgais dehls, apdomā, zil dauds tur ir to redset, zil dauds ko darit! Gedomā par wiseem sehlas graudineem, kuri pawasari jamodina us jaunu dsihwi, par wisam wehtram, kuras jawada, par sapneem, kuri jashita semē! Un eedomā par garajeem zetojumeem pa isplatijsma telpam no pasaules us pasauli!“

„Gedomā par mani, mans dahrgais sehnu, kad tew buhs tik dauds, tikdauds ko redset! Tawa nabaga mahste nedabūs nekad redset neka zita, ka ween Bermiju.“

„Un tad kahdā deenā tu eesefti pee mihka Deewa un kuhst Winau, waj Winsch nedos tew weenas no mahjam pasaulēm, kuras rinko pa isplatijsmu, un Winsch tew to dos. Tew winau dabujot, ta buhs tumschu un salta, pilna besdibenu un klinschu, tur neaugš ne pukēs un nebus dsihwneeku dwaschas. Bet tu strahdash schini swaigine, kuru Deews tew dewis; tu radisi winā gaismu un flitumu un gaisu, eestahdisi pukēs un eewedisi lastigalas un spod-

azainas gaseles, palaidiſi ſchalzoſchus ſtrautus no klintim beſdibenos, uſzeliſi kalnus un apſehſi lihdsenumus ar ſkaiſtakajam un ſahrtakajam roſem.

„Un tad es reis nomirſchu, Ferdinand, tad mana dwehſele nodrebēs no garā zefojuma un iſbiſhees deht ſchirſchanās no paſiſtamajam malam, tad tu ſehdeſi pee loga ar paradifeſ putnineem aiſjubgtā kareetē no ſchēiſta, mirdſoſcha ſelta.

„Un tu klufām ſmeefees pats pee ſewis un liſſi paradifeſ putnineem tēzet un pehdigi mehſ nonahſſim pee wiſmaſakā no paſaulēs kermeneem, bet tas buhſ wiſſaiſtakais, ſahdu man gadijees redſet, un tur mehſ apſtaſimees pee ſelta piſs un tu aizinaſi mani eeeet ſawā muhſchigās lihgsimibas mahjokli.

„Mehtis tur buhſ paſtaſhwigi pilnas un grahmatu ſkapji peekrauti ar garām rindam. Tur neaugſ apſahrt eglu meſchi, tā te, bet es wareſchu luhkotees pahreelām juhram un ſaulēs apſpihdeteem klajumeem un tuhſtoſchu gadu buhſ tā weena deena“ . . .

Un tad Ferdinands nomira, eenirdams gaiſchās ainās, gawiledams preti nahkoſchaj godibai.

Mana bahlā draudſene Nahwe-Atpeſtitaja naw wehl nekad peedſihwojuſe kaut ko tik ſkaiſtu. So kaut gan pee wina gultas ſtahejeja raudoſchi kaudis, ſlimais pats tomehr bahlajai pſahwejai uſſmaidija, tad ta ſehdās uſgultas malas winam klah, un wina mahte klauſijās dehla nahweſeſā tā ſaldā muſikā. Wina trihejeja aiſ bailem, ta warbuht nahwe neſpehtu ſawa darba peepilbit, un, kad wiſs bij garam, winai azis parahdijās aſaras. Bet tās bij preeka aſaras un mihtli aplaiſtija dehla ſaſtinguſcho ſeju.

Nekad wehl nahwei nebij parahdits tahds gods, tā glabajot Ferdinandu Ugglu. Buhtu wina uſdrihtſtejuſēs padaritees redſama, ta buhtu apwiſkufe ſelta auſtu mehteli un atnahſufe ar ſpawu puſchki pee zepures un dejojufe pa kapehtas zeku lihka gahjeenam pa preeſchu; bet nu ſirmā weentule ſehdejeja ſatinuſēs wezā mehteli uſkapehtas ſchoga ſaknubufe un ſtatijās, ta behru gahjeens nahja tai lehnām preti.

Tās bija koſchas behres! Saule un balti mahkoni deenu mirdſinat mirdſinaja, laukus puſchokoja garas

rubſu ſtatiku rindas, wafaras ahbofi prahweſta dahſā ſpihdejeja tā glahſe un keſtera dahſinā wiſeja georgineſ un nelkeſ.

Tās bij koſchs lihka gahjeens — pa leepu aleju uſkapeem. Appuſchko'ajam ſahrtam pa preeſchu gahja behrni, kaiſdami pukes. Te nebij neweena ſehru tehrpa, neweena melna krēpa plihwura, jo nelaika mahte bij wehlejuſēs, lai preezigi miruſchā dehla ſahrtu nepawada ſehrigi kaudis,

Petera Deelā peeminelka atklahſchana Rīgā, 4. juliā.

lai behru gahjeens ir kahneku rinda uſ mihtu, ſaldu, beſruhpiġu meera namu.

Pirmā ſahrtam ſekoja Anna Stjernhet, nomireja ſkaiſtā, ſtarojoſchā lihgawa. Wina bij uſlikufe lihgawas wainagu galwā, apſegufeſ ar kahu ſchidrautu, apwiſkufe baltu, wiſoſcha ſihda lihgawas tehrpu ar garu ſchlepi. Tā iſrotajuſēs wina ſekoja ſahrtam, lai taptu eefwehtita ſawam aiſejoſcham lihgawainim.

Winaï pakaf nahja pahris pehz pahra staltu, wezu damu un fungu. Gresnäs, dischziltigäs kundfes bij isrotajuschäs ar spihdoshäm faktim un sprahdssem, sneegbaltäm pehrlu krellem un selta rofas sprahdssem. Winau gresno turbanu spalwas plihwinajäs augstu gaisfä pahr wisofcho sikhdu un spizem un no plezeem pahr raibäm sikhda drehbem wiknoja lejup plahnäs sikhda schalles, kuras täs dabujuschäs reis kà lihgaras dahwanas. Un wihreeschi bij tehrpufchees sawäs labakajäs drahnäs ar augstäm apfallem un seltitäm pogam, stihwu brokata waj bagati aditäs westlës. Tas bij kahsu gahjeens: Bergas kundse to tà bij wehlejusës.

Wina pate sefoja turwu pakaf Annai Stjernhef sawam wihram pee elkona. Buhtu winaï bijis wisofcha brokata apgehrbës, wina buhtu tehrpufës tajä; buhtu tai bijuschas krelles gresnis turbans, wina buhtu rotajufës ar teem; jo schodeen bij winas dehla goda deena. Bet tagad wina bij gehrbufës schai paschä melnajä sikhda kleitë ar dseltenajäm spizitem, kura tai bijuse mugurä jau daudjos swehtkos un ir bijuse jauswell ari schinis.

Lai gan weest bij fanahkufchi ar gresnibu un rotam pawadit Ferdinantu us kapu, tomehr neweena azs nepalika fausa, klufam swanam pawadot winus us kapeem. Raudaja wihreeschi tapat kà seeweefchi, — ne tikdaudj par miruschö, kà par sewi pascheem. Redsi — tur gahja lihgawa un tur nefa lihgawaini; — tur sefoja wini paschi swehtku rotä . . . Kur ir tas zilweks us Deewa safojuschäs semes, kas nesinatu, ka wina liktenis ir behdas, ruhpes, nelaimie un nahwe? Wini gahja un raudaja, nogrimdami domäs, ka nekäs wirs semes naw spehzigis winus pasargat.

Mahte neraudaja. Wina ari bija weenigä, kuras azis palika faufas.

Kad rituals bija nolafits un kaps aisbehrts, wiff atgreesäs pee saweem rateem. Tikai Ugglas kundse un Anna Stjernhef palika pee kapa, pateikt aishgahjejam pehdejäs ardeewas. Wezä kundse apsehbdäs us kapa kopinas un Anna apsehbdäs tai blafus.

„Redsi,“ fajija Ugglas kundse, „es runaju us Deewu: Leezi nahkt Mahwei-Apstitajai un nemt manu dehlu projam; wehli winaï to, kuru es wiskarstaki mihlu, aishwest few lihds us klufajäm meera mahjam un manäs azis mirdfës tikai preeka asaras. Es to pawadischu us kapu kà us kahsu namu un sawu farkano roschu krummu, kas aug pee manäs gutamistabas loga, es aishnefischu us kapfchtu un eestahdischu us wina kapa! Un nu tas ir notizis, mans dehlis ir miris. Es esnu apshweizinajuse Nahwi kà draudseni, esnu lehjuse preeka asaras us sawa dehla waigeem un rudeni, kad lapas birs, es eestahdischu sawu roschu krummu us kapa. Bet, tu, kas sehdi pee maneem sahneem, waj tu fini, kalab es Deewu luhdsu, lai wifs tà noteek?“

Wina pastatijäs us Annu Stjernhef, bet jaunä meitscha sehdeja tai lihdsäs klufa un bahla. Warbuht wina zihnijäs fewi apspeest eefschaju balfi, kura jau sche us mironajaunä kapa, sahka tschuktlet tai ausis, ka nu pehdigi wina atkal brikhwa?

„Ta tewis deht,“ fajija Ugglas kundse.

Te jaunawa fatima kà no smaga fiteena. Wina ne-atbildeja ne wahrda

„Anna Stjernhef, tu biji reis lepna un eedomiga; tu spehlejees ar manu dehlu, nehmi un atkal atraidiji. Ko tur wareja teikt? Winam bij ar to jafameerinas, tikpat labi, kà wiseem ziteem. Warbuht ka ari mehš tapat kà winsch mihlejäm tawu naudu wairaf par tewi paschu. Bet atkal atgreesees, atgreesees ar bagatu swehtibu muhsu namä, biji mihka un maiga, stipra un laba, — kad tu atnahzi otrreis. Tu aplaimoji muhs ar mihlestibu, tu padartiji muhs laimigus, Anna Stjernhef, un mehš, nabadsini, gulejäm pee tawäm kahjam.

„Un tomehr, un tomehr es wehlejos, kaut tu nebuhtu pahrnahkufe. Tad man nebuhtu bijis jaluhds Deews, lai pahstina mana dehla muhschu. Lihds seemshwehtkeem winsch buhtu warejis tawu saudejumu pahrwaret; bet pehz tam, winsch bij tewi eepasinis tahdu, kahda tu tagad efi, tad winam wairš nebij preefsch tam spehka.

„Tew jasina, Anna Stjernhef, kas schodeen efi tehrpufës lihgawas rotä, lai pawaditu manu dehlu, — tew jasini, ka schinis pat drehbës pee altara tu nelad nebuhtu ar winu stahwejuse, jo tu wina nemihleji.

„Es redseju, ka tu pahrnahzi aif lihdsjeetibas, jo tu wehlejees mihkstinat muhsu likteni. Tu wina nemihleji. Waj tu domä, ka es mihlestibas nepasihstu, ka es neredsu, kur wina ir, ka es nenojauschu, kad winas naw? Un tad es domaju: Kaut Deews peenemt manu dehlu pee sewim, pirms wina azis wehl naw atdarijuschäs!

„Al, kaut tu buhtu winu mihlejuse! Un kaut tu ne-kad nebuhtu pee mums atnahkufe, fahaldinat muhsu dsihwi, kad tu wina nemihleji! Es sinaju sawu peenahkumu: ja winsch nebuhtu nomiris, man buhtu bijis winam japasaka, ka tu wina nemihli, ka tu ar winu gribi apprezetees tikai tadeht, ka tu efi pate schehlfirdiba. Man buhtu winsch japefpeesch atdot tawu jawahrdu atpakaf un tad wina muhscha laime buhtu bijuse ishuhinata. Redsi, talab es luhdsu Deewu, lai winsch mirst, ka wina dwehseles preefs netaptu ispostiis. Un es lihgsmojos par wina eefrituschajeem waigeem, preezajos par wina gruhstajeem elpas wilzeeneem un drebeju, ka, warbuht, nahwe war atstakt sawu darbu nepabeigtu.“

Wina apklufa un gaidija atbildes, bet Anna Stjernhef nespehja wehl runat; wina wehl klaufjäs us pahraf daudj balstäm sawas dwehseles dsikumos.

Tad Ugglas kundse issauzäs gluschti ismifuse:

„D, zil laimigi tatschu ir tee, kuri war par saweem mironeem sehrot, war leet par wineem asaru straumes aif schehlabam! Bet man jastahw faufäm azim pee sawa dehla kapa, japreezajäs par wina nahwi. Zif es tatschu esmu nelaimiga!“

Anna Stjernhef speeda rofas zeeti pee sawäm krumtim. Wina atminejäs seemas nakti, kad wina bija swehrejuse pee sawas mihlestibas, buht scheem laudin par meerinastaju un atspaidu un wina nodrebeja. Waj tad wifs ir bijis welti, waj winas upuris ir bijis weens no teem upureem, kuri Deewam nepatihf? Waj wifam bija listis kluft tikai par lahstu?

Bet ja wina aptwertu wifu, — waj tad Deews ne-

dotu winas darbam fawu fwehtibu un nepadaritu winas par laimes neseju, par atbalstu un palihgu?

„Kas tad buhtu wajadfigs,“ wina jautaja, „lai tu waretu par fawu dehlu raudat?“

„Tad wajadsetu, lai es netizu wairs sawam azim. Ja es tizetu, ka tu manu dehlu mihleji, tad es par wina nahwi sehrotos.“

Tad jaunawa pazehlas ar apgarojuma starofham azim. Wina norahwa few schkidrautu un usklahja to us kapa un us schkidrauta nolika fawu wainagu un kroni.

„Statees tagad, ka es winu mihlu.“ wina issauzas. „Es dahwinu winam fawu wainagu un kroni. Es no-

dodos fewi winam. Nekad es wairs neweenam nepeedereschu!“

Tad ari Ugglas kundse peezehlās. Brihdi wina stahweja klusu zeesdama. Wisa winas meesa drebeja, feja sarahwas, un pehdigi iflausas asaras, — sahlas sahpu asaras . . .

Bet mana bahla draudsene Nahwe — Atpestitaja, schis asaras eeraudsijuse, noschermutojas. Ta tad ari sche wina nebija apfweikta ar preeku, pat sche nebija preezajuschees par winu no frds.

Wina pahrwilla kapuzi dsiki pahr azim, lehnām no-flihdeja no kapsehtas schoga semē un pasuda stary rudsu statineem lautā. (Turpmat wehl.)

Jahnis.

Behdu luga peezoš zehleenos ar preekschpehli Hermana Sudermana. Tulfojis J. Laimneeks.

(Turpinajums.)

Pirmais zehleens.

Lautums Grobus pils preekschā. Pa labai pils, preekschā — pils eebuhweta — fargu istaba romeeschu kara wihtreem, pee durwim soti. Widi dibenā pa labai galweene wahrti. Ais teem trepju pakahpes, turas wed tahdā palalnā augschā. Wehl tahlat, neredfamas eelejas schirti, tā prospetts pazelas zitas pilsehtas dalas nami. Kreifā pufe atrodas nami ar lehseeneem jumteem un preekschā zeltām saules telstim. Widi pa kreifai eela; preekschā otra eela, tura domajama tā turpinojums no tās, kas wed pa labai gar fargu istabu. Te wilnas tirgotaja Eliakima pahrdotawa, taisnā lenki pret to auglu tirgotaja Pasura pahrdotawa ar sakrauteem krahjumeem. Aha ar apalu solu wisapfahet pret statuwes widu.

Pirmais flats.

Eliakims. Pasurs. Pirmais, otrs, treschais kara wihrs.

Pasurs (raugas baschigi us kara wihtreem, turi sehđ fargu istabas preekschā; us preekschu nahtdams). Kaimin! . . . kaimin, waj tu manis nedfirdi?

Eliakims (sawas pahrdotawas preekschā sehdedams un bauslibas wihtstoki lasidams). Stahw rakstis: Nahwes foda pelna tas, kuresch trauze ottru bauslibas lasschana.

Pasurs (istruhzees). Ah, tu last bauslibā?

Eliakims. Waj tu to nesini? Es lasu bauslibā deenu un nakti.

Pasurs. Tad peedod, kaimin, un neapfuhdsi mani. Snu grehkojis aij nesinaschanas. Man metās bail no kara wihtreem, kuri tur winā pufe apmetuschees — bet es jau eeschu. (Weltas atpatal us sawu pahrdotawu.)

Pirmais kara wihrs (otram, kuresch trin sobenu). Alau, Markus, to tad tu tur plosees ar sawu duramo? So durt jau neta nebuhs. Scheem safoditeem judeem peetiks. Tee tit drihs wairs nedumposees.

Otrs kara wihrs. Kas sin? Es oschu afinis, lamehr ta mahyite te eekrawajusēs. Grobus namā wihs deesgan raibi. Un kas us winu tā fankteem leelungeem atteezas, tur wini foti kuteligi.

Pirmais kara wihrs. Sche Judejā jau wineem naw neweena. Te mehš esam fungi.

Otrs kara wihrs. Rungi mehš esam wisur; tahds Grobus mums bijis nebijis.

Pirmais kara wihrs. Kas tad teem Jerusalemē ihsti dalas gar Galilejas waldneeku?

Otrs kara wihrs. Ja, kas Galilejas waldneekam gar Jerusalemi par dalu? Un tomehr winsch nahf reises diwas waj trihs schurpu, lai pee deerwnama pleeneem nobersetu degunu, un tad winsch dodas atkal atpatal. To prasot wina Deews, ka wini faka. Traki laudis!

Pirmais kara wihrs. Un mums jastahw klast ka goda fargeem. Glihts weikals preeksch romeeschu pilsona!

Otrs flats.

Gepreekschejee. Hadidja un diwas zitas kalpones (ar truhsem us galwas, isnahf no pils un eet pee atas, tur smel uhdeni)

Otrs kara wihrs. Nejehgā! Mehš jau tit tā isleekamees, it ka mehš winam parahditum godu. Patteešbā mehš winu usraugam. Na, drihs jau nu winsch buhs klast.

Treschais kara wihrs (kas pa tam weenaldfigi staipijees us fola, dsed pee fewis). Terwi, smaidule Lalage, terwi es muhscham mihlu; terwi smaidule Lalage —

Otrs kara wihrs (sajchutis). Alau, beids nu jel reis kauft pehz tawas Lalagas. Kamehr tu titfi atpatal us Romu, tai jau fen buhs behrni un behrnu behrni.

Treschais kara wihrs (isjelas, rotas saipidams). Ak ja!

Otrs kara wihrs (us kalponem rahdidams). Waj tad sche naw feeweeschu deesgan?

Treschais kara wihrs. A — tās! Tās ir judu meitschas. Tās eelaistos gan, bet tad winam draud nahwes fods.

Otrs kara wihrs. Traki laudis!

Trefchais kara wihrs. Kaut nebijuschi schee fweeschneeki! Man gan naw nekahda preela pee scheem astateem. Masgajas wini wisu deenu, bet smird tomehr. A! — Pagahjuscho nakti man kahda fireeschu mihtaka eedahwinaja sawu kalla rotu. Te ir! Waj neismetisim par to kauliaus?

Dtrs kara wihrs. Parahdi! Turu peezeesmit denarus.

Trefchais kara wihrs. Schmauzejs! Simts peezeesmit.

Dtrs kara wihrs. Labi.

Pirmais kara wihrs. Es ar!

Trefchais kara wihrs. Gestim!

(Geet wisi trihs fargu istaba.)

Trefchais flats.

Eliakims. Pasurs. Hadidja un abas otras kalpones. Dwi preesteri (pa widejam trepem notahpdami).

Pirmais preesteris. Juhš meitas, waj juhs esat no pils?

Hadidja. Ja, preesteri.

Pirmais preesteris. Peeteizat muhs sawai kundsei.

Hadidja. Muhšu kundse, preesteri, aigahjuse keh-ninam Grodum pretim, lai winu sanemtu pee wahreem.

Pirmais preesteris. Kad wina pahnahšs?

Hadidja. To mehš nesinam, preesteri. Tas attaras no tam, kad kehnišch eeradisees.

Pirmais preesteris. Waj tu wehleeš, lai mehš tewi fwehtam?

Hadidja. Ne. (Get ar abam kalponem pili.)

Abi preesteri (sastatas apmulsuschi).

Pirmais preesteris (ceeraudšijis Eliakimu un Pasuru, kuri sehš sawu durwju preeškā, pazet rokas — šwinigā balši). Swehtiti esat juhs, kas —

Eliakims. Neweens juhsu fwehtibas naw eekahrojis.

Abi preesteri (sastatas attal).

Dtrs preesteris (dušmigi). Tee buhs ari no wariseju skolas.

Pirmais preesteris. Deewnams muhsu rokās. Mums wini tomehr kalpo. Nahj.

(Abi preesteri aiseet.)

Returtais flats.

Eliakims. Pasurs.

Pasurs (pajemigi tuwodamees). Peedod, kaimin, tagad gan tu wairs nelasš baušlibā?

Eliakims. Ne.

Pasurs. A!, mums pahrdewejeem schogad buhs flitti pasā fwehtki! Pastatees, to es wisu esmu eepirjis! Te ir fwehtais granatfoks — preešk jehra zepschanas; te ir daschadas sahletes — preešk fwehtās saldputras; te attal fwehtās ruhgtahles, krese, loki, lauru roses — wišs ir sagahdats, gluschi tā pawehlets. Seschās, wiswehlatais septinās stundās sahlas fwehtki, un tad es paleeku sehšcham ar wisu sawu krahumu. A!, wai man, at wai!

Eliakims. Nu, waj tad man ari naw pa leelatai dala! waj pat tikai fwehtas leetas? Te ir wisšmalkatee ziziti, flaitas bahrtis no baltas un ari gaischi silas wilnas. Un mani tefilimi ir tee wisflaitatee tefilimi, turus kahšs Abraama dehšs jeklad leetojis pee rihta luhgšchanas. Pascham Abraamam nebuhs bijis flaitata tefilima. Man schkeet, to man buhs astonpadsmit dutschu. Bet tew nebuhs suhditees par meešgu labflahjibu; tew buhs lašt baušlibā, tā stahw rakšits.

Pasurs. Kas ar augteem un šaknem tirgo, kaimin, tam naw til weegli buht tainam wihrām ta šunga preeškā. Tawa wilna nesabojasees, lihšs Grodus buhs attal projam ar sawu jauno feewu.

Eliakims (duhri pret pili kratidams). A!, schausmas, schausmas, schausmas!

Pasurs. Ja, zitadi sche arweenu bija laba weeta pahrdewejeem. Bet schoreis jau pils preeškā aug sahle.

Eliakims. Tikai preesteri te pastahwigi šaigā.

Peektais flats.

Geepreekschejee. Kahšs Jerusalemes pilsonis (kusch sawu krušti pee atas pilda).

Pilsonis (schehti). Kaimin, mišlo kaimin!

Eliakims. Kas ir?

Pilsonis. Tu eš tainš wihrs, tu šini baušlibu. Tu buhš fwehtits, ja tu man došš padomu. Mana nabaga feewina laukā išmeschijuse few kahju; ta ir eekaijuse un uspampuse, un nu es to aplaistu ar aukstu uhdeni no alas. Tas winai lihšs. Bet drihš nu sahlas fwehtki. Waj tad es drihštū jo projam aplaistit kahju?

Eliakims. Ta buhtu sabata apgahnischana! Tu buhtu pelnijis nahwes fodu.

Pilsonis. A!, tu muhschigs Deews!

Eliakims. Ja, kad winai buhtu šlins kals, tad tu winai drihštetu dot sahles mutē, to baušliba attauj... Kahja? Ne!

Pilsonis. Bet kad brante peemetas?

Eliakims. Ja, kad brante peemetas un dšihwibai draud breešmas, tad baušliba attauj.

Pilsonis (išjamis eeklegdamees). Bet tad jau ir par wehlu!

(Wihrs plata mehteli pa tam eeradees no patatejās eelas un šlats meerigi uš Grodus pili.)

Eliakims (ištruhzees uš winu rahdidams). Zst!... Ja tew sawa dšihwiba mihta. Baluhš, tur to wihru. Tas ir Dawids, weens no fanatikeem, kuri dšihwo tufšnesi. Wini nahš pilsehtās, paslehpuschki sem mehteka ihšu dungi. Un tur wini fastop kahdu, kas noseedsas pret baušlibu wahredes waj darbos, to wini nodur, usbrukdami no muguras. (Kad fweeschneeks tuwojas, išzeldamees.) Eš fweizinatš, fwehtais wihrs. Redš, es tewi gan pašhstu. Waj tu neswehtki sawu kalpu? (Sweeschneeks eet garam un nojuhš preekschejā eelā pa krušī.)

Pasurs. Man aukšs ween pahrgahja pahr kaulēem. Tu jau zilweks wari noseegtees, pats nesinadams tā.

Pilsonis. Zit stundu mums wehl lihšs fwehtū sahlumam?

Gliakims (uf faulti skatidamees). Geschas.

Pilsonis. Til ilgi es wehl laistichu . . . Kas tad buhs? (Afsheet behdigis ar sawu krusi).

Pasurs. Pateest, ebreji teef dsenati ka breescha mahtes. Ko romeetis neschausta, to schausta baufliba.

Sestais flats.

Gepreekschejee. (Statuwe pa pusei pildijuses ar) laudim, (twei usbudinati, ar rotam mehtadamees, luhfojas uf Grodus pili), to starpâ Hachmonija. Wehlat kara wihri.

Gliakims. Kas tad tur ir? Hachmonij, tu man istahli. Ko schie laudis ta usbudinajuschees?

Hachmonijs. Tu wehl nesini? Jahnis pilsehta.

Gliakims. Jahnu ir dauds.

Hachmonijs. Kristitajs, zilweks!

Gliakims Kristitajs? Preesteru un wariseju eenaidneeks? Kuram ikweens chabris swebrejis nahwi? Waj juhs winu beidsot esheet saguhstijuschi?

Hachmonijs. Tu runa ka apmeegojees. Ja scho-brihd Jerusalemê ir wehl kahds kungs bes romeescha lahsta, tad winsch tas ir. Winsch stahw uf turgus un mahza, winsch stahw pee awju wahrteem un mahza — ko es fatu? — mahza? Sibeni schaujas winam no azim, flarpiji lej winam no mutes.

Gliakims. Pret ko tad winsch usstahjas?

Hachmonijs. Sinams, pret Grodu. Un pret wina mihtako. Un pret mihtakâs meitu.

Wisi. Nost ar Grodu! Nahwi Grodum!

(Birmais un otes tara wihrs isnahtuschu fargu istabas preefschâ).

Birmais kara wihrs. Ko tad schie deedelneeki te kleebs?

Otrs kara wihrs. Nahwi Grodum! Ko es tew fajiju? Uf sawu degunu es waru pakantees! (Winsch dara sobenu waligatu).

Pasura. Peesfargatees! Kara wihri! (Laudis atlahpias).

Birmais kara wihrs (smaididams). Jau faraujas — schie deedelneeki! (Wini eet smeedamees eelshâ).

Septitais flats.

Gepreekschejee. Amasajs. Sorabs (no preefschas, pa kreisi, wehl eelâ palitdani).

Amasajs. Tad nu pastatees uf wineem! Waj wini naw par apsmeeclu ta kunga preefschâ? Kuresch chabris, swebtklaimigi pa bauflibas tekam staigadams, war turetees kopâ ar schieem grehzineekeem?

Sorabs. Wini apsturbuschi no Kristitaja runam, bet tomebr tikdauds wehl fajehds, ka nespehji spahrdir pret dseloni. Lai wini pilnigi atjehgtoš, runa ar wineem.

Amasajs. Pehz Kristitaja? Labat tad es sawal-ditu tratu suni ais astes. Tee eet uf deewnamu un upurê juhfu afnis, ja winsch to prasa.

Sorabs. Un saguhstit mehs winu newaram?

Amasajs. Lai mehs stahwetu ka Grodus draugi kauschu preefschâ! To flawu es atstahju preestereem un sabuzejeem. Kapehz mehs wariseji esam norihstijuschi tās

dusmas, kuras winsch iskleebs pa eelam? Labat laudis winam peekriht. Tagad ir par wehlu preefsch mums. Bet es sinu, ka es winu kerschu. Pee wina blehnam par mefiasu es winu kerschu (Gawitu kleebseni kauschu starpâ). Paklau, ta wini fenat man usgawileja! (Wini atlahpias eelâ pa kreisi.)

Astotais flats.

Gepreekschejee bes Amasaja un Soraba. Jahnis, pawadits no Josafata, Manafus un jauna kauschu bara; (naht no dibena pa kreisai).

Jahnis (atmetas uf atas malas).

Josafats. Redsi, rabi, kahda wara tew dota! Wini ka funischi asti lunzina. Jerusalemê, swebtâ, atrodas tew pee kahjam.

Jahnis. Dodat man dsert.

Manafus (smet winam uhdeni).

Hachmonijs. Ne! Leelais praveetis dsert glahsi ka ikweens no mums.

Pasurs. Tās ir tās kametu spalwu drehbes, kuras winsch gehrbjas. At, ka winam tās gan bersch meesjas. War redset, ka winsch ir swebts wihrs.

Gliakims. Bet wilnas turgotajeem winsch nedod nefa ko nopelnit. Ja wisi buhtu til swebti, mehs waretu eet ubagot.

Hachmonijs. Un winsch ehdot, ka laudis stahsta, sifenus un kamenu medu.

Matifs. Attahpjatees. Waj tad juhs neredsat, ka juhs winu apgruhtinat? (Wini atlahpias).

Josafats. Rabi, peedod. Laudis gaida. Ko tu wineem pawehlefi?

Jahnis. Schis te ir Grodus nams?

Josafats. Ja, rabi. (Alujums.) Rabi, faki, ko wini lai dara?

Jahnis. Waj es schieem laudim esmu eezelts par kungu? Gans lai dsen sawas awis pa ehrlschkeem waj pukem. Es ilgojos pehz sawa tufnescha. Manas klintis mani gaida.

Josafats (istruhzees). Rabi!

Jahnis. Esmu modinajis aismiguschâs firdis, esmu fapehris kuhtrâs, esmu rahdijis zelu maldigajam. Weenas weenigas leelas dusmas pret Grodu tagad leesmo uf debefim. Lai wini man tagad kausj eet jeb lai suhta sawus guhstitajus pehz manis. Bet wehl neweens preesteris naw eedroschinajees stahtees man zelâ. Weenalga. Mans darbs Jerusalemê padarits.

Matifs. It nebuht, rabi. Taws darbs sahtas. Rehninsch Grodus paschu laiku eeradisees. Laudim wajaga kahda, kas winus wada.

Jahnis. Uf kureeni?

Matifs. Mehs to nesinam, rabi.

Jahnis. Waj tad es to sinu? Waj es peederu pee teem, kas sawu kat plana waschâs? Es esmu sauzeja bals tufnesi. Tas mans usderums. Nahtat! (Hzetas).

Laudis (uf preefschu speefdamees). Lai dsihwo Jahnis! (Kad winsch grib aifheet, winam stahjas zelâ Amasajs un Sorabs).

Dewitais skats.

Gepreekschejee. Amasajs. Sorabs.

Amasajs. Beedod, leelo praweet, ka mehs wehl neefam nahkufchi pee tewis kristitees.

Jahnis. Kas juhs esat?

Josafats (tusi). Usmanees, rabi. Wina drehbem ir wariseju plata mala. Wina brahti sehsh augstaja padome.

Amasajs. Tshakti rakstu mahzitaji mehs esam, weentahrschi wihri, kureem bauslibas sinaschana eenefuse wairak goda, nekà wini pelnijuschji.

Jahnis. Waretu buht. Bet ko juhs gribat?

Amasajs. Dauds un daschadas leetas mehs esam dsirdejuschji par taweem darbeem. Daudsi fata, tu esot Elija. Un ziti atkal fata, tu esot wairak nekà tas. Mehs to labprahht tizam, ari ja tu wina brihnumus nedari, jo tew drofschi ween buhs dibinati eemesli, flehpt no mums sawu spehju brihnumus darit. Par scho spehju mehs nemas neschaubamees.

Pasurs. Waj tad winsch naw brihnumus darijis?

Eliakims. Pee manis winsch naw nekahdus brihnumus darijis.

Pasurs. Tà, tà!

Amasajs. Dauds mehs esam dsirdejuschji ari par tawu deewbijigo dsihwi; tu gawejet un peeluhdsot Deewu kà tahds, kam ehdeens un dschreens un pasauliga waloda gluschji leeki. Ari mehs gawejam, ari mehs peeluhdsam Deewu, un muhsu zenschanas us labdaribu naw apmeerinama. Bet bausliba ir wehl stingraka nekà mehs. Tapeh; pamahzi muhs, rabi, un fati: kà mehs lai isturamees pret bauslibu?

Jahnis. Ko? Juhs man leezeet slasda walgus un apklahjat sawas bedres ar raibeem schagareem! Juhs odschu dsimums, kas tad jums teizis, ka juhs isprufseet no nahkamàs dufmibas? . . . Wai jums, kad tas nahks, kuresch ir spehzigaks nekà es . . . Tam ir jau wehteklis rokà . . . un tas sawu klonu tihris zaurzaurim. Kweeschus winsch saktrahs sawà klehti, bet pelawas winsch sadedfinàs ar neidscheshchamu uguni.

Pasurs. Par ko winsch runà?

Sachmonijs. Klusu, winsch runà par mefijasu.

Eliakims. Par kahdu mefijasu?

Sorabs. Nahz, Amasaj! No schi man bailes.

Amasajs (ar rotu atwairidamees). Mehs tew esam tuwojuschees kà luhdsjeji, bet tu muhs est isbahris. Lai buhtu tà, jo kad tu muhs est bahris, es peenemu, ka tew us to ir teeftba. Tas, par kuru tu runà, ka winam buhs nahkt, tew gan scho to teeftbu buhs dewis. Waj tas tà naw? (Atufums.) Medseet, Israela laudis, taws praweets zeesh klusu . . . Ja wina mefijafs, tas mefijafs, par kuru winsch runà sawà tufnesi un tagad us eelam, ja tas winam naw dewis teeftbu muhs bahrt, kur tad winsch to nehmis? Juhs muhs pasihstat, mehs esam weentahrschi un deewbijigi wihri, kuri bauslibu ispilda wifas leetas —

Nahds no kaudim. Kas schis ir?

Eliakims. Amasajs, gudrais rakstu mahzitajs.

Laudis (murminadami). Waj dsirdat, Amasajs!

Bits kahds. Rabi, waj tu muhs neswehtisi?

Amasajs. Ja, kuri tà fakot paschi ir gabals no bauslibas. Un mehs schim nekad neka neefam darijuschi kauna. Tà tad, ja winsch pret mums isturas naidigi, tad winsch to titali dara, buhdams bauslibas eenaidneeks.

Jahnis. Tu melo!

Amasajs. Labi, ja es meloju, tad pamahzi jel muhs, leelo praweeti, kà tu domà par bauslibu?

Josafats (tusi). Ja, rabi, isklaidro to! Laudis to grib sinat.

Jahnis. Ar to bauslibu, kuras preeshà juhs un juhseji stahw kà fargi un sinataji, man naw nekahdas datas. (Ustrantums pee laudim).

Josafats. Rabi, apdomà! Nepahrskatees.

Jahnis. Bet ne bauslibu es eenihstu. Es eenihstu juhs. So smagi nogulufes juhsu duhre us scheem laudim. Un ko juhs laba darat, tas dara wineem schapes.

Amasajs. To tew wjadsetu mums wehl peerahdit, leelo praweeti.

Jahnis. Kas juhs esat, juhs loschmas un wifas pasaules zeta rahditaji, ka juhs bauslibu un bauslibas ispidischanu turat par sawu dsimtu ihpashumu? Sche leen wehrdsinati laudis sem pazeltam pahtagam, ar nepanesamu nastu us muguras, pazetigi pa sawu zetu us preeshu, un juhs wineem gribat fazit, kà wineem jaleen?

Amasajs. Ja, leelo praweeti, kaut kà wineem tatschu jaleen!

Jahnis. Waj tu tà domà? No pihschteem wineem jazekas, tas wineem jadara.

Amasajs. Tà dumpineeti wifos laikos runajuschji, un beigas bija krusts un karatawas. Uflaufees man, leelo praweeti, kà wini tewi fauz. Kad tas klungs sawus laudis pirmo reisi atpestija, waj tu fini, zaur ko winsch to darija? Zaur bauslibu. Un kad winsch tos atpestija pa otram lahgam, waj fini, zaur ko winsch to darija? Zaur bauslibu . . . Un kad mehs scho bauslibu fargajam un kojiam un audsinam no winas paschas leelu, kà kweeschu salms pats no sewis, aug un breeft us tuhstoschfahrteju swehtibu, tad ar kahdu noluhku mehs to daram? Pestischanas deht. So eesh mums wiseem miht ta pate zeriba. Titali mehs ar to netrofschnojam us eelam.

Laudis (murminadami). Tur winam taisniba. Ja, tur winam taisniba.

Desmitais skats.

Gepreekschejee. Bars swehtzetotaju (usnajt un dshsch jawas slahpes pee alas). To starpi Simanis, galilejs.

Amasajs. Te — pastatees atpafat! Usluhko schos swehtzetotajus! No tabtam semem wini atnahkufchi ar sawam fominam. No Egiptes un no Efrata, no Sirijas, ja pat no nolahdetas romeeschu pilsehtas. Wini naw behdajuschji par issalkumu un slahpem, par saules karstumu un zeta putekleem. Un kalab wini atnahkufchi? Tas paschas bauslibas deht, kuru es un maneji sin un fargà. Un kad tu fati: ar scho bauslibu tew neefot nekahdas datas, un tad atkal: bauslibu tu neeenihstot, tad isklaidro mums: kuru bauslibu

tu mihle? Kur beidsas tee haufchli, kuras tas Kungs fawem laudim dewis un kur eefahlas garigais zilweku darbs? Pamahzi muhs, leelo praweeti, bet nebari muhs!

Jahnis (klusē, nedrojšs tapis).

Josafats (klusē). Es tewi titai beedinajis, rabi.

Amasajs (sobodamees eefmejas). Nu, redsat wiß, redsat! Man schkeet, tas leelais — (wisch dufmigi apgreeschas, jo slimā seeweete, ar smagu nastu, nejaufchi nahtufe winam par tuwu klaht). Neaisteez mani, lai es netaptu neschkihsts. Waj tad tu neredst, ka es esmu chabris.

Simanis, galilejs (seeweetei). Nē, neaisteez winu, lai tu netaptu neschkihsta.

Amasajs. Ko—o?

Simanis, galilejs. Jo tee, kui fauzas par chabreem, wariseji, tee ir neschkihsti paschi zaur sewi. Nabz! (Wisch wed seeweeti pee atas.)

Amasajs. Wisch saimo Deewu!

Laudis (murmina). Wisch saimo Deewu!

Amasajs. Chabris neschkihsts? Bilweks, kas rihteem un wakareem, deenu un nakti zitu nelo nedara, tā ispilda hauflihu, zilweks, kas isdara fwehto masgaschanos trihs reis wairak nekā wajadšigs, kas sabatā sehšch tā — kapa atmens, kas weenu fwehtibu faka par maifi un diwas par fahlitu, kas — kas — (pa pußei aifmazis) — chabris neschkihsts!

Jahnis. Pateest, es nesinaju atbildes uf wina diw-foffgo jautajumu; tagad wisch jums to pats dewis.

Amasajs. Un lai tewi buhtu waj septinas zuhtas, tu — leelo praweeti, pret scho tu est tilpat tā fwehts. (Galilejam). Kurfch ir tas kaunais gars, kurfch tewi apsehdis, zilweks? — Waj tu est juds? No kureenes tu nahz? Kā tewi fauz?

Matifs (klusē). Nefaki fawu wahrdu. Wisch tewi grib gahst postā.

Simanis, galilejs (meerigi). Es esmu juds, man wahrda Simanis, un es nahtu no Galilejas.

Amasajs. Un tā tahds, kas sin hauflihu un upurus —

Simanis, galilejs. Augstaka nekā hauflihu un upuri ir mihlestiba.

(Uftraukums un schaufmas pee laudim.)

Amasajs. Waj juhs nu redsat, ka wisch pelnijis fodibu? (Wisch runā klusi un dedšigi uf laudim.)

Jahnis (leelā uftraukumā pee galileja peegahjis). Kas tew to mahzjis? (Kad schis kluse, wehl zeeschaki). Kas tew to mahzjis?

Matifs (ahtri klusi galilejam). Gekam wini tewi faguhsta, behds!

Simanis, galilejs (sturina galwu).

Jahnis. Schi tawas frds sinaschana, weenteeßiga un breeßmiga, no kuras man zelas schaufmas, ta nenahf no tewis. (Laudis, no Amasaja fakuhditi, ufmahtas galilejam.) Atpakal no wina! Ta wahrda, kam buhs naht, atpakal no wina! (Laudis atahppjas.)

Pasurs. Tu, zilweks, rotajees ar muhsu ilgam, tā aufle ar maseem behrneem.

Amasajs. Ja, tagad ari tu man est rokā, tu, kas tu isslahpufschus laudis dsirdini ar netihru uhdeni. Kur tas ir, kuram buhs naht? Kur ir taws meßjajs? Kur ir tas judu kehniensch, par kuru tu klaiga? Tagad rahdi mums winu!

Laudis (dufmigi). Wai tew, ja tu mums winu nerahdiß! (Trumetes atstan aif statuwes augschā. Peepeßchi klufums. Kara wihri isnaht no fargu istabas.)

Jahnis (stipri). Tur naht tas juhdu kehniensch, kuru juhs pelnat!

Weenpadfmitais skats.

Gepreeßchejee. Erobus. Erodijs. Salome (ar pawadoneem parahdas augschā dibenā). Kara wihru bars ar fawu wirfneeku (nostahjuschees pee pils wahrteem. Sahjeens naht lejā. Klufums).

Rahds no pawadoneem. Lai dsihwo Erobus! (Wisi paleel klusi). Nu kledsat jel, suni!

Erobus. Ko schee laudis sche rehgojas? (Kara wihru wirfneekam). Juhs, kureem no Romas pawehlets mani sche apfargat, ko juhs winus nedfenat — man no zeta?

Kara wihri (uf wirfneela mahjeenu dodas ar schlehpeem uf laudim).

Amasajs (tas preeßchejā rindā stahw, behg, stali eefleegdamees). Wai man! Wai man!

(Jorabs winam jeto, laudis atahppjas, leegi eefleegdamees. Titai Jahnis paleel sawā weelā, galwu augsti pazehlis, Erobu stingri ufshudams.)

Salome (schlibrautu pazeldama). Mahmin, pastatees uf scho zilweku. Tas pats stahweja uf turgus, ari pee wahrteem, wifur, kur mehß gahjam fezen.

Erodeja. Un wifur dsirdejam laudis nemeerigus esam wina aplahrtnē.

Salome. Redst, tā winam azis sibni. Mahmin, pastatees!

Erobus. Nahtat, seewas! Un-ja Jerusalemes rahmee pilsoni aifmirfufchi, tā leelā Erobus zilts jaapfweizina, tad jeru, (uf kara wihru wirfneeku pastatidamees), tā Roma wineem to atkal eemahzis.

Wirfneeks (smaididams parausta plezus).

Erobus. Es luhdsu, nahtat!

(Erobus, Erodijs, Salome ar pawadoneem eet pili, kara wihri fargu istabā.)

Diwpadfmitais skats.

Jahnis. Josafats. Matifs. Manafus.

Sachmonijs. Pasurs. Laudis.

Sachmonijs (preeßchgalā baram, kas mahzas uf preeßchu). Peedod mums, leelo praweeti. Wariseji aifmuka tā bahbas. Redst, pee tewis mehß tagad peekeramees! Palihdsi mums!

Laudis. Palihdsi mums!

Jahnis (tā fapni). Sakat man, kur tas zilweks no Galilejas palizis?

Manafus. Rabi, mehß to nesinam.

Jahnis. Tad usmellē winu. Atwed winu schurpu pee manis.

Manafus. Ja, rabi.

Jahnis. Ko juhs gribat?

Wifikaudis. Paleez pee mums, leelo praveeti!
Palihdji mums! Mehš tewi luhgſchuš luhdsamees!

Jahnis (neustizigi prahtodams). Matif, Jofafat, waj
winfch nefazija: mihleſtiba?

(Preeſchfars.)

(Turpmaſ weſt.)

Dalchadi rakſti.

Kometu pehtifchanas panahkumi. Sawâ warenajâ, miſſigajâ zelojumâ pa debefš telpam Haleja kometa nu paſudufe iſ muſſu azim, un naw pat faredfama ar wiſleelatajeem astronomu tahſſkateem. Pehtneeki iſleetoja wiſlabafos jaunlaidu ſinatniſkos lihdselkus, lai apſtatitu un iſpehtitu ſcho debefš klaidoni, un eeguhtâš ſinas kopeji apſwehra. Kometas zelſch un winas ſtahwoſſis ir tilpat pareiſi noteikti, kâ lahda twaikona zelſch pa juhru. Tagad ir peenahjis brihdis, kur wiſi ſinatniſkee atradumi jaſakopo un jaapſwer, lai redſetu, kaš mums iſhti ir ſinams par kometam. Widuſ-eiropeschi, kuri ar ſewiſchku uſtraukumu gaidija Haleja kometa, ſtipri wiſlâš; tomehr zitâš ſemeš dakâš, kâ Indijâ, Deenwiduſ-Afrika un Amerikâ kometa pilnigi iſweda ſawu uſdewumu un pagahja garâm kâ ſewiſchki ſkaiſta debefš parahdiba. Deenwiduſ-Indijas Kodai-ſanala ſwaigſchnu luhlotawas waditajš, astronomš Ewerſchedš, rakſta, ka maja mehneſi kometa bijuſe redſama auſtrumoš, kâ „warenš ſtaru metejs“. Egiptes, Tranſwalâš un Amerikâš pehtneeki tâpat iſſafâš, ka Haleja kometa bijuſe warena parahdiba. Skatš bijiſ leeliſtš. Amerikâ kometas aſte daſchreiſ ſaſneeguſe tahduš apmehruš, ka aiſnehmufe trihš zeturtakâš no debefš telpam. Tomehr ahreſartigâ parahdiba nebija wiſ ſinatniſko pehtijumu gala mehriſ, kâ to ir aprakſtiſ tahdaš Londonâš awiſeš lihdsſtrahdneekš-astronomš. Tagad ir iſſinatš kometas faſtahwš. Ar to ſuhd neſinaš romantikâ nokrahſa, kuru tauta labpraht atteezina uſ klejojoſchâm ſwaigſnem. Lihdš ſchim domaja, ka kometas kodolš faſtahw iſ meteoritiſkeem kermeneem, kuri turâš kopâ tikai zaur wahju peewiſſchanaš ſpehku. Taš weda uſ domam, ka kometas kodolš ir nezaurredſamš. Bet tiklihds wina gahja gar ſauli pee labwehligem apſtahkeem to apſtatija no ſwaigſchnu luhlotawam un neatrada neweenâš eefihmeš, kura apſtiprinatu nupat mineto, kaut gan tika iſdariti pehtijumi daudš weetâš. Kodai-ſanala ſwaigſchnu luhlotawa ſneedš azumirli tâš eewehrojamakâš ſinaš, kuraš pilnigi ſatriht ar Auſtralijaš nowehrojumeem. „Eš gribetu apleezinat, ka kometa ſaules preeſchâ nebija nemaš redſama,“ rakſta Ewerſchedš, „jeb, wiſmaſakâiſ, bija faredfama loti wahji. Beſ ſchaubam, Haleja kometa ir daudš ſchidraka, nekâ to lihds ſchim peenehma. Junija ſahkumâ nowehroja dihwainu kodola pahrwehſchanoš — ſadalifchanoš. Giaobini rakſta, ka 2. junijâ kometas galwa ſadalijuſeš diwâš dakâš un Leachš ſino iſ Maltaš, ka winâš rakſturuš un iſſkatš eſot azim redſot pahrwehrtes zitâš. Fotograſijaš ſneedš intereſantuš ſtatuš un tajoš war nowehrot, ar lahdu ſpehku

top iſ kodola iſbihditâš faſtahwodakâš, kuraš rada aſti. Lihdš ar to, tika ari no jauna noteiktš winâš ſiſtaliſtâiſ faſtahwš. Agrâk domaja, ka aſte faſtahw no elektriſkeem ſtareem un, lai ſcho hipoteſi pahrbauditu, tad profeforš Birkenlandš augſtu ſeemekoš iſdarija pehtijumuš. Zaur negatiwo rakſturu ſchiš ſtudijaš panahkumi neſaudê neta no ſawas wehrtibaš. Ja kometas aſte buhtu bijuſe elektriſta, tad, tiklihds wina buhtu tuwojuſeš ſemei, mehš buhtu ſajutuſchi elektriſkuš un magnetiſkuš trauzejumuš. Profeforš Birkenlandš, kâ ari Spanijaš Ebro-ſwaigſchnu luhlotawa konſtateja maſuš elektriſtuš trauzejumuš un ari Kewâ (Surejâ) bijuſe manama loti wahja magnetiſka nowirſiſchanaš, bet pahrmainaš bijuſchaš tik nenofiſhigâš, ka taš wiſš wareja raſtees ari beſ kometas eeſpaida. Ja Haleja kometas aſte buhtu bijuſe elektriſta, wina, 2. majâ, atrâſdamâš Wenerai wiſtuwak, buhtu latrâ ſinâ tikufe peewiſſta. Kritiſkâjâ rihta Ewerſchedam bija iſbewiba apſtatit Haleja kometa un nahtt pee ſlehdſeena, ka aſte ir pilnigi taiſna. Mantſcheſtra uniwerſitâteš gâiſa baloni, kuri pazehlâš 18. un 19. majâ no 9¹/₂ lihds 12¹/₂ anglu juhdschu augſtumâ, nejuta atmoſſerâ nekahdu leelu ožona (ſtahbeklim lihdsiga gâiſa faſtahwodaku) ſapluhdumu, kureſch pee elektriſkaš kometas aſteš buhtu neiſbehgamš. Tâ tab war pilnigi apſtiprinat, ka aſte naw bijuſe elektriſta. Haleja kometas faſtahwa atriſnoſchanaš ſinâ anglu profeforš Faulerš (Fowler) ſneedš wiſintereſantakoš nowehrojumuš. Spektralanaſiſe ir peerahdijuſe, ka aſte faſtahw no oglekta. No tâš paſchaš weelaš faſtahw ari kodolš, tikai tur peejauttš klahſt wahjſchš ſlahpekta maiſjumš. Wiſlabaki aſteš garumš tapa nowehrotš Mandſchurijâ; 14. majâ wina bija 45 graduš gara, 16.—57, 18.—96, 19.—105, 20.—110, 21. (no rihta) — 125 un 21. (walarâ) — 30 gradi gara. Brihniſchki ir taš, ka no rihta kometas aſti wehl redſeja auſtrumoš, kamehr kometa pate walarâ jau atradâš reetumuš. Ewerſchedš tâ redſeja aſti 21. majâ pee rihta debefim. To paſchu apleezinaja Inneſ iſ Johaniſburgâš. Uſſtahdija teoriju, ka aſteš lihſtumš, buhdamš loti leelš, bijiſ faredfamš, kâ pee rihta, kâ walarâ debefim; tizamaſa tomehr iſleekâš lahda zita warbuhtiba, proti ta, ka aſte ſadalijuſeš diwâš dakâš. Lokweidejo formu daſchi ari peeweda, lai iſſkaidrotu, ka ſeme naw gahjuſe zaur kometas aſti, kamehr pate kometa pagahjuſe garam ſauli. Atenâš, astronomš Egmitiſ aprehſinaja, ka tahda tipa aſte buhtu aiſtawejuſe ſemeš zaureeſchannu. Bet ſchiš jautajumš wehl lihds ſchim naw atriſinatš un, kâ leekâš, ari nekad netiſ atriſinatš.

Keisara deenas Rigā.*)

III.

Augsto Weefu fanemšana Keisara dahrsā.

Dauds tagad runā par polizijas rihzibu, kura nemas neefot bijuse vajadzīga pa Augsto Weefu ustructurešanās laiku Rigā, pašči eedfihwotaji ustructurejuschi kahrtibu u. t. t. Teefa, wifs jau gahja til teizami un preekschfihmigi, ka labak newar wehletees un polizija nebija gandrihs nemas redsama. Bet aplam tas dara, kas domā, ka tas wifs nahjis tihri dabigi waj nejauschi, ka pats no sewis. Ne-wajaga tatschu aismirst, ka wifs gahja un noriteja pehz finamas programās, pehz eepreekschejas ruhpigas sagata-wofchanas. Katram jubilejas swinibās dalibu nehmejam bija wispahri finams noteikts laiks un weeta, kad un kur jaerodas. Keisara dahrs Augsto weefu sagaidifchanai bij ari weena weeta, kur muhsu Semes Tehws weefojās til nepilnas 1½ stundas, lai waretu noteiktā laika tikt atkal zita weetā, kur Winu gaidija ziti pawalstneeki, kuri ari gribeja redset, sweizinat un rahdit sawu zeenu un padewibu Augstajeem Weeseem. Geeja Keisara dahrsā bija noteikta lihds plkst. 3 p. p. Dahrs bij nodalits 3 dakās, katrai dakai atsewifskas biketes, kuras dabuja par brijwu jau eepreeksch. Galwenā nosihme Keisara dahrsā bija muhsu Semes Tehwa apsewifchanai no 3 weetejo tautibu, kreewu, latweeschu un wahzu, dseedataju koreem, kuri jau laikus us to bija sagatawojuschees, ihsti kreewu un wahzu dseedataji, jau ilgi fataisjās. Latweescheem atlika wismasal laika, jo latweeschi noswineja papreeksch sawus V. wisp. dseedaschanas swehtkus wehsturigajam 200-gadu jubilejas gadi-jumam par peeminu. Schee V. dseedaschanas swehtki prašja no latweeschu koreem leelu un usjihstigu mahzi-schanos, kura bij saweenota ar daudf laika seedofchanu. Noturetee dseedaschanas swehtki bij ihstee latweeschu tautas swehtki, kuri pašči par sewi sawa leeluma un plaschuma sinā, ka ari milfigas publikas peedalischanas deht fazehla leelu kustibu Rigā un nekahdu reisi nebuhtu bijis labi fa-rihtot winus reise ar Keisara deenam Rigā. Tee bij ne-ween tautas swehtki, bet ari ihsti padewigu pawalstneeku swehtki, par godu un zeenu 200 gadu kreewu waldischanai par Widssemi, til sposchi un krahschi, ka tee dereja par labako peerahdijumu wisai pasaulei, ar kahdu leelu fa-juhsmu latweeschi swin schos leelos Kreewijas uswaras un Widssemes peeweenofchanas swehtkus. Ari zitas tautibas farihkoja daschadus swehtkus, fazihsties un isrihtojumus eepreeksch, un tagad Keisara deenas tikai representante gan ar deputazijam, gan isgresnojumeem un iluminazijam, goda waktim un leelisteem gahjeeneem. Pat Keisara dahrsā bij eewehrojams gahjeens, kuru farihkoja daschadas zunstes no gildem un daschadas zunstu beedribas ar saweem karogeem gara, jo gara rindā. Dseedataju foru usdewums ari te bija ispidit newis kahdu garu, jo garu dseesmu programu, bet rahdit ko labaku un apsewiginat sawu Waldneeku ar kreetnako preekschnefumumu daitam dseesmu fkanam, un tā dseedaschanas sinā rahdit sawu mahstlas stahwolli un ari

schajā sinā representet sawas tautas preekschstahwibu. Wee-tejeem kreeweem bij til weens leels saweenots dseedataju foris, kurā nehma dalibu sahlot no masu sehnu un meitenu balfam apmehram 300 dseedataji, kuri, lai gan gehr-buschees swehtku uswalkos, tomehr gandrihs katrs dseedatajs sawabi gehrbees ka katram eegadijees, notis wairaf rakstitas pat us lapinam, wif mundri, lihgsmi, apsinigi, ka wini representē kreewus, kureem ka tahdeem pirmem teesiba us apsewizinaschanu; tadeht jau laikus redf kreewu dseedatajus eenemam weetu us preeksch dseedatajeem taifsta paaugsti-najuma. Latweeschi ari peedalijs ar jauktu kori tāpat ka kreewi, tikai winu foris ir ap 100 dseedataju leels. Lat-weeschu dseedatajas wifas ir balti gehrbuschās un zepures ar mas isnehmumeem ari wifam baltas; dseedataji wif frakās, zilindri galwā, baltas schlipfes, dseedamās dseefmas drukatas sewifskā grahmatinā. Latweescheem bij pakauts ufstahtees tikai Rigas Latweeschu Dseed. beedribai ar pa-stiprinatu kori no zitam dseed. beedribam, peenemot dsee-datajus un dseedatajas. Wifseem dseedatajeem un dseedatajam wajadseja pret parakstu isnemt biketi, kuru usrahdot tikai eelaida Keisara dahrsā tani dakā, kur dseedataji un wif ziti Kreewijas eeluhgtee weef, weetejee un ahrejee administrazijas representanti, suhtni, marschali, ministri u. t. t. bes isfchiribas gahja zits zaur zitu. Latweeschu dseedataji daudfi dabuja eejas biketes tikai 3. un 4. julijā un lihds tam nemas newareja sinat, waj tos pawifam peelaidis. Protams, mehginajumi tika stingri apmekleti un wif sa-gatawots ka peenahkas, ka war zeenigi stahtees Waldneeka preekschā ka latwju dseedataju representanti. Kreewu un tāpat latweeschu dseedatajeem nebij nekahdu dseedataju ahreju nosihmju, neds karoga, jo wifas beedribas newareja suhtit sawus karogus un representantus ar nosihmem, ta-deht tee, kas sapulzejās, bij wifu zitu representetaji un ka tahdi bes sewifskām eeshmem. Turpreti wahzu 4 weetejās dseedataju beedribas (wihru kori) nahza pehdejee ar saweem 4 karogeem un nosihmem, dseedataji frakās, zilindros, balti zindi un schlipfes, rakstitas un drukatas notis rokā. Igi ko gaidit no plkst. 1½—1½6 un tadeht daudf laika apstatit gresno Augsto Weefu sagaidifchanas eerihkojumu. Apmehram 25—30 fok no dseedataju tribines eerihkota krahschma telts, no kuras dahrgas pufes isliktas abās pufes lihds dseedataju tribinei. Telts preekschā islahis dahrgs tepikis. Dimi tsherlest stahw us goda wakti. Wisaplahrt eerihkoti sehdehti, kur war atsehstees. Ais telts tahlak nahf Keisara dahrsā konzertu sahle, kurā todeen klahti galbi 1500 eeluhgteem weeseem. Meelasta galbi krahschni dekoreti wisaur dshwām pukem, wifuwairaf rosem. Starp telti un konzerta sahli lautumā pulzejās weenumehr wairaf daschadu augstu kungu spihdoschās parades uniformās, ar sawam zeenigam kundsenem. — Kreewu un latweeschu dirigenti farunajas dseedat kopeji walsts himnu, jo nedo-majot isnahf, ka ari latweeschu foris dseed scho tautas luhgschanu pehz tās paschas komposizijas ka kreewu. Us tribines wifseem dseedatajeem nawa weetas, tadeht seeweeschu balfis nostahda lejas pufe estrades preekschā un wihru balfis us tribines. Kad sahf fkanet urā saujeeni un wehsta gai-

* Stat. „M. B.“ 27. un 28. num.

ditā Augstā Beefa tuvoščanos, tad katrs eeneņ savi weetu. Wahzu dseedatajeem maš apjukums. Wina wiħru korim naw eespehjamš uš balsim dseedat lihđsi. Tomeħr tad saħš dseedat walšš himnu, tad, atstahjušči karoguš pee malas, ari wahzu dseedataji nahza uš tribineš. Uš publikas nemitigeem urā sauzeeneem wišzaur plaščajā Keisara dahrsā wajadseja walšš himnu triħš reišes atħabtot. Augstais Beefs dewāš telki eebaudit kaħduš atspirdsinajumus, to winam pašneđsa zeenijamas damas. Pa to starpu dseedataji uš estrades pahrmajijās un kreewu koris eeneņ uš tās weetu. Katrs koris bij mahziķes wairak dseefmu, kreewi 7, wahzi 8, un latw. 4. Niħkojumš nahza zaur Widsemeš gubernatora fungu, ka katram korim jadseed tikai 2 dseefmaš apmeħram 10 min. laikā. Dseefmaš ifraudsit atstahj latra kora dirigenta sinā. Katras tautibas kora dseefmaš bija nodrutatas uš atšewišķas programas, kuras Widsemeš gubernatora lķš pašneđsa wina Majestatei. Wišpirms dseedaja kreewu jauķš koris, no kura jo spilgti bij dširdamas droščas seħnu alta balsiš. Kā otrs koris nahza latweešču jauķš koris uš Paščha Wina Augstas Majestates weħleşchanos. Kaħrtigi un stingri usgahja dseedatajas un dseedataji un nostahjās stingri šawās weetās. Lai waretu noteiktā laikā nodseedat Wiegnera Zahnu dseefmaš un Wiħtola „Gaišmas pili“, tad pirmejās tika dseedatas aħtrakā tempā, nekā žitadi paraštš. Žitadi atšauķmeš par abām nodseedatām dseefmam latweešču korim tika isteiktas wišatšiniģatās. Brašči nostahjās wahzu dseedataji. Karogu neseĵi stahweja ar šaweem karogeeem tribineš preeķščā. Pirmās dseefmaš, Kreiķera „Šči ir ta Kunga deena“, widuš datas preeķšnešums nepannahza warenā eesahkuma un beiguma. Ekerta kugineeku dseefmu „Tur, kur wilni trahz u. t. t.“, plaščais, ap 300 wiħru leelais koris nodseedaja wareni. Dseedot wišas dseedatajas un dseedataji stahweja kailām galwam. Fotografu un kineematografu usneħmumu aparati pastahwigi darbojās, lai neeetu sudumā neweens staks. Wina Majestate Kungs un Keisars pa dseefmu un wišu apšweišķanas laiku stahweja kaħjās, šaneħma šweizinajumuš un eebaudija pašneegtos atspirdsinajumus. Uš Wišaugstako weħleşchanos wiš triħš dirigenti tika issauķti Wina preeķščā, ar kureem Wišišķehliģi ifrunajās, wišupirms ar kreewu dirigentu S. Glaueru, tad latweešču P. Josuusu wišilģat, kuras starp zitu jautats, waj šcha kora dseedataji esot no dseedaschanas šweħtku 3000 dseedataju leelā kora? Uš to, protams, atbilde newareja buht žitada, kā apstipriņošča. Ar kreewu un latweešču dirigenteem Kungs un Keisars šarunaješ kreewu, ar wahzu dirigentu H. Nedelu wahzu walodā. — Te japeemin, ka latweešču dseedatajeem no tribineš noħšot pretim nahza V. dseedaschanas šweħtku deputaģija: Grošwalds, Behrsons, Žimbinsch no šawas peenemščanas pili un isteiģa dseedatajeem Keisarisko pateiģibu par winam šuħtito telegramu un isteiktām padewibas juħtam. Ari dirigenti Josuuss kungs pawehštija Wišaugstako pateiģibu latweešču dseedatajeem, to dseedatajas un dseedataji usneħma kā leelako gandarijumu un aplaimojumu.

Tā latweešči ar šaweem V. dseedaschanas šweħtkem

un usstahščanos Keisara dahrsā ispelniģuščees Wišaugstako eewehribu, ka Wina Majestate Kungs un Keisars ar lapatišķanu peemineja weenā deenā diwi reišes šchos latweešču tautas šweħtkuš.

„R. A.“

Pagastweģako peedališčanas pee 200 gadu šweħtku jubilejas Riģā 3. un 4. ĵulijā 1910. g.

Widsemeš pagastu weģakee bija aizināti 5 no latra komišara eezirkna, kuru Widsemē ir pawišam 17, ladešt wajadseja buht pawišam 85 pagastu weģakeem no Widsemeš, bet no kaħdeem eezirkneem nebija wiš atnahkufķi. Widsemeš pagastu eedšihwotaji peeder pee trim tautibam: latweešči, igauņi (no Werawas, Wilandes, Terbatas un Saħmšalas aprinkeem) ap 40 wiħru, un kreewi (Šurjewas aprinki ap Šeipus ešeru) kaħdi 7 pagastu weģako leela deputaģija, kaħda aprinka preeķšneķa palihģa wadibā. Šeš tam peedaliģās 5 Kuršemes pag. weģako deputati. Tos wišus stahdija preeķščā Kuršemes gubernatora lķš Wina Augstai Keisariskai Majestatei. Wišeeem Widsemeš pag. weģakeem par šaneħweju un waditaju Riģā bija II. Žeħsu komišara eezirkna komišars šon Brūmmers, kuresch ar atšihštamu gahdibu un laipnibu ruhpeģās par pagastu weģakeem, ka tee buhtu labi apģahdati. Kopeja ušturas weeta pag. weģakeem bija eerahdita Tambowas eelā 177. Ššborštas pulka šaldatu kašarmās (pee leelās Maškas eelas). Gultas drehbes un maišu wajadseja katram neņt lihđsi. Šalmi bija apģahdati peeteošķā daudšumā maišā baħščanai un šaldatu dšelš gultas gulesčanai. Šerahditos kašarmās dšihwoķtos palika kreewu un igauņi pag. weģakee, latweešči, ar maš isneħmumeem, aiģahja privatos dšihwoķtos pee pašinam Riģā. Kreewu pag. weģakee atšķihrās zaur šaru aħrejo isštatu: pilnas baħršdas, gari mati; geħrbuščees ģaros šwahrkos, wišketos šaħbakos, tamlihđšigi, kā redšam pilšeħtā tos kā šauķtos ihštos kreewu tirkotajuš. Widsemeš igauņi un latweešču pagastu preeķščstahwi bija geħrbuščees daščadi, taišni kā, kā redšam ikdeeniščkā dšihwešwinibu atģadijumos geħrbjamees: gan weentabreščās paščaustās drehbēs ar kaķla latatim, gan ari labati geħrbtus.

Kuršemneeki wiš bija geħrbuščees ļoti peeklahģigi un inteligenti melnos uswalķos, kā to meħđš darit isģliħtotee latweešči.

No Widsemeš latweešču apdšihwoteem pagasteem bija eeraduščees:

No I. komišara eezirkna Riģas apr.:

No Bolderajas pag. pagastweģataģis Šmidtš, Dreilinu — Raudinsch, Kopaschu Peteršons, Šiguldas — Šhrwalds, Šuraidas — Štauers.

No II. komišara eezirkna Riģas apr.:

No Štukmanu pag. pagastweģataģis Behršinsch, Kofnešes — Šwile, Šumprawas — Luħš, Rembates — Šaba, Šalaspils — Behršinsch.

No II. kom. eezirkna Šalmeeras apr.:

No Poģeema (Pošendorf) pag. pagastweģataģis Šeldaus, Šosbergeem — Dšolinsch, Augštroses — Rudšits, Raištuma — Šarinsch.

No II. kom. eezirkna Balmeeras apr.:

No Mujenu pag. pagastwezakajš Brahmanš, Kones — Pašts, Zeru — Schmidts, Naukschenes — Aire, Moisefiles — Ferwe.

No I. kom. eezirkna Wallas apr.:

No Zerzenes pag. pagastwezakajš Preedits, Rahrku — Rūsmans, Soru — Saretofs, Bilžas — Behrsinš.

No II. kom eezirkna Wallas apr.:

No Mūksnes pag. pagastwezakajš Seibots, Golgowstas — Lefinš, Stahmeres — Rubens, Litenes — Lūhs, Tirsas — Wanags.

No I. kom. eezirkna Zehsu apr.:

No Kofes pag. pagastwezakajš Brižis, Jaun-Beebalgas — Dsolinš, Kamtas — Bauers, Raunaspišs — Rimscha, Preefules — Pika.

No II. kom. eezirkna Zehsu apr.:

No Prauleenes pag. pagastwezakajš Kalninsch, Meirones — Plahte, Lubanes — Pureninsch, Saweenes — Prahts.

3. juliā pagastu wezakee lihds ar komisarū fungeem jau laikus eeradās Daugavas malā un eenešma goda sargu weetas gar muitas dahrsa sehtu no Keisara pawiljona Daugavas malā sahkt lihds Nikolaja eelai; otrā pušē gar pili stahweja gimnastju stoloni. — No rihta lija treetns leetus seemeka wehjam pubšhot, bet ap pulksten 2 debešs nostaidrojās. Wiš bijām ustrauktās gaidās. Te peepeschi parahdas muhsu azim Keisaristo Majestatu zehlā jachta „Standart“, luš un lehni braukdama Daugawas wilnos un apstahjas pretim pilij. Swaneem stanot, mušitai spehlejot, fimteem tuhstoschu urawam atskanot, parahdas Wina Majestate Kungs un Keisars muhsu widū. Pati daba schini brihdi rahdija lihgsmitas pitnu waigu: saule sposchi spihd, stingers wehjsch nekaitamus karogus un karodstaus plihwinat plihwina. Wina Keisaristai Majestatei labpatika ušturetees uš krašmalas 1 stundu, tad sawas swihtas pawadibā ajsbrauza uš katedrali. Plaschā kauschu pulka sejas bija lihgsmas un laimes pilnas, jo tik daudju, daudju wehleschanās bija, rei redset muhsu widū sawā tuwumā kreewu Zaru un muhsu schehligo Semesrehwu. Schajā brihdi Winu eeraugot, daudju azis parahdijās asaru pehrtes. Wišs lelais kauschu publis un goda waktis palika meerigi gaidot sawās weetās. Peħz pulksten 5 arweenu tuwodamās urawas mums wehstija par Wina Keisara Majestates atgreeschanos no Sawa pirmā apsehršuma Rīgā. Atkal parahdijās wina mihtais, laipnais waigs, atkal wisur lihgsmita un preeks parahdijās wifu sejas Ap plkst. 6 wakarā Wina Keisaristā Majestate nobrauja uš Sawu jachtu.

Ar to nobeidjās pagastu wezako darbiba 3. juliā.

4. juliā pagastu wezakeem bija eerahdita goda wekts pee katedrales, lai peedalitos pee deewkalposchanas. Wasnizā eetika tikai no katra komisara eezirkna pa weenam ajspahrpildito basnizenu skaita. Peħz deewkalposchanas pag. wezakee peedaltjās pee peeminekla atklahschanas un ap pulksten 3 pagastu wezakee eeradās pils pagalmā, kur Wina Keisaristai Majestatei no pag. wezako puses pasneedsa sah! un maiši Bolderajas pag. wezakajš Schmidta lgs. Keisara Majestate pateizās par sah! un maiši un sarunajās ar wairakeem, tā ap 30 pag. wezakeem. Pulksten 7 wakarā bija pag. wezakeem sarihfots meelastis Strehlneeku dahrsā, kur eeradās ministru preekschneeks, Widjemes gubernators un daudž ziti augsti waldibas eerehdi. Weselibu un augstu laimi issauza wisupirms Wina Keisara Majestatei, nodseedot „Deews fargi Keisarū“, tā ari ministru preekschneekam, gubernatora lungam, komisareem un pagastu wezakeem.

Katram pag. wezacam bija teesiba lihdsi nemt ehdamus traufus par peeminu jubilejas swehtkeem. Scheem pag. wezakeem dahwatee peeminas traufi bija: schkihwis, bludina un truhšite, kas fewiſchki pagatawoti Kusnezowa ſabrita ar uſraſteem kreewu walodā: Widjemes pag. wezakeem, 1710.—1910. g. Ar to beidjās pag. wezako peedalischanas pee jubilejas swehtkeem un Petera Leelā peeminekla atklahschana.

„R. A.“

Pastiprinatās apšardšibas stahwofla atzelschana.

Noteizoschās aprindās, tā mums sino, eekustinats jautajums par tuhšiteju pastiprinatās apšardšibas stahwofla atzelschānu Widjemē, nenogaidot termina notezschānu. Atteezigo utaju ſagaيدا wehl schinis deenās. Schi apšardšibas mihtstinaschana domata tā atfinibas parahdischana weetejeem eedšiwotajeem par Augsto Weefu weesmihligo ſanemšānu un preekschšimigo lahrtibu jubilejas swehtkos. Eekustinajums nahjis no ministru preekschneeka P. Stolipina, kusch no Rīgas ſanehmis tos labatos eespaidus. Wīnsch jubilejas swehtku wataros automobil pabraufajees pa kauschu pahrpilditām Rīgas eelam un bijis pahrschteigts no leelās kauschu druhjmas preekschšimigās un kulturelās iſtureſchanās ahrpus polizijas ušraudšibas. Pastiprinatās apšardšibas stahwofla atzelschānai esot pretim weetejā muishneeziba, kura aishrahdiuſe, ka seme un eedšiwotaji wehl neesot peeteekofchi „nomeerinajuſchees“.

„L.“

Pateiziba. V. wispahrejo Latweeschu dseedaschanas swehtku komiteja, atsihdama, ka dseesmu swehtku ſarihfoschana un wīnu sposchā, zehlā iſdoschanās bijuſe eespehjama pateizoteles tām ſimpatijam un tam nesawitigam darba preekam, kas wīnai parahditi no tautas plaschām aprindām, iſpilda tikai ſawu patihlamo peenahlumū, ja ar scho atklahti iſſaka ſawu dšili ſajuſtu pateizibu wispirms wiſeem teem foreem un wīnu wadoneem, tā ari goda un wīrdirigenteem, kas swehtkos peedalijuſchees, tad wiſeem teem Latweeschu komponisteem, kas swehtku konzertus kuplinajuſchi ar ſaweem darbeem, tamlihds godalgu iſſpreedejeem, un teem mahſtleneekemmuſſkeem, kas konzertos dalibu nehmuſchi, joprojam wiſeem lahrtibneekem un teem namu ſainneekem, kas par brihwu dewuſchi dšiwoktus dseedatajeem, it ihpaſchi Rīgas pilsehtai, lahlat teem preſes organeem, kas swehtkus pabalſtijuſchi, beidſot wiſam tām eestahdem un perſonam, kas kaut lahdi weizinajuſchas dseesmu swehtku jauto un tuplo iſdoschanos.

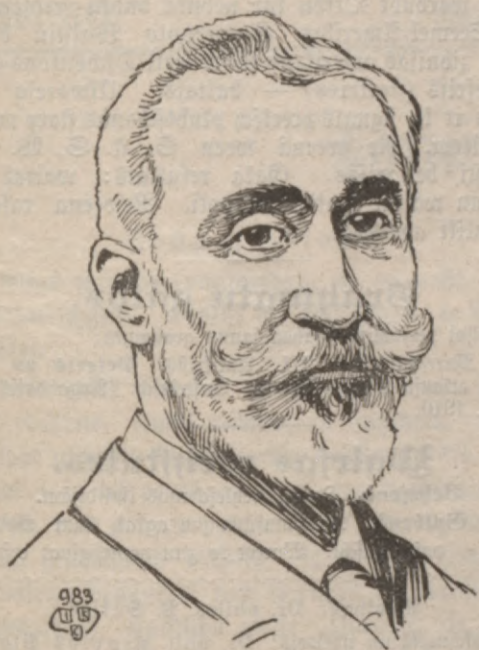
V. wispahrejo dseedaschanas swehtku komiteja.

Augusts Dombrowſkis, paſiſtamais latweeschu fabrikants, ſilantrops un ſabeedriſtais darbineeks, noſwīnejis peektdeen, 16. juliā ſawu 65 = g a d u d ſ i m = ſ c h a n a s d e e n u. Schai gadijumā iſnahtuſe no J. Kreizberga ſaraktita A. Dombrowſka biograſija. A. Dombrowſka wispahribas darbi un nopelni jau waj itweenam labi paſiſtami. Dombrowſkis Wez-Mihlgrahwi zehlis ar ſaweem ween lihdselkeem daschdaschadas iſglihtibas eestahdes („Seemelblahjma“, Burtneeku pils un nule uſzeltā meitemu gimnastijas ehla). Kas daudž mas ween interesejas par latweeschu tautas kulturu, tam ari Dombrowſka wahrds paſiſtams. Sinama itweenam wīna plaschā atſaulschanas ari uš wiſeem ziteem wispahrdereigeem pasahlumeeem ari ahrpus Wez-Mihlgrahwja tā ari wīna weenmehrh dewigā roka. Kaut ari Dombrowſkis ſawas wispahribas darbības deht ſawā laitā dabuja grehti zeeſt (ſf. „Mahjas Weefa“ Nr. 24. ſch. g.), tomehrh wīnsch palizis tas pats wezais ari peħz ſcheem ruhgtajeem pahrbaudijumeem. Zanowehl tapeħz wīnam no firds wehl jo ilgi dšiwot. Ithweens

laikā ar weseleem 26 miljoneem. — Schim fattam, tā itweens reds, ir wisleelaka politiska un fainneeziska nosīme. Jau 10 gadus Wahzija dšimuscho flaits ir leelaks nekā miruscho par 800,000—900,000 dwehselem. Pehdejos 5 gadus Wahzijas eedšiwotaju flaits ir audsīs no 60 uf 65 miljoni. Pee tam jaeewehro, ka laulibu flaits no 1870. gada naw wairojees un ir palizis pee 8 laulibam uf 1000 eedšiwotajeem, un ka dšimstibu procentu flaits pat gahjis atpatak. Wisaugstaks bija dšimuscho flaits 1875. g. ar 42 dšimstibam uf 1000 eedšiwotajeem, un wisjemaks 1908. gadā, ar titai 33 dšimstibam uf 1000. Ka tomehr ari pee tam eedšiwotaju flaits tik strauji peeaug, tam diwi zehloni. Pirmkahrt, mirstiba mafinajufes, kura no 27 miršchanas gadijumeem no 1000 eedšiwotajeem 1885. gadā ir nokritufe uf 19 miršchanas gadijumeem, un otrkahrt, isžekofchana ir apstahjufes, jo kamehr 1880. gadā is Wahzijas isžekofa 200,000 zilwetu, tikmehr pehdejos gados isžeko titai 20,000—25,000. — Eedšiwotaju flaits uf laukeem peeaug masā mehrā, bet par to peeaug pilsehtu

widejās artilerijas, kas esot swarigi kaujā masafos atstahsumos. Rahda zita awise turpreti raksta, ka Anglija stahschotees atkal pee gluschi jauna tipa brumu kugu buhwes, kursch buhshot dauds pahrats par tagadejeem drednoteem, tadest ari drednoti wairs neteefot buhweti un Anglija kaujot Wahzijai schai sinā fewi panahft. — Angtu flote, kura tagad patlaban 300 kugu fastahwā sapulzinata pee Srijas peekrastes, notureschot wehl weenus kaujas manewrus starp filo un farsano eskadri. Pee schis pehdejās manewru kaujas peedalischotees ari karalis Georgs. Manewru isnahkumi netilfchot ispausti.

Seemel-Amerikas Saweenotās Walsis ar patifu noraugas uf wahzu-angtu fazenšibu, jo winas tā titai war mantot un winu eespaids peeaug. Panama kanalis ari eewehrojami pazels amerikānu waru. Panama kanalis, tā no Nujorkas raksta, esot jau tiktahf gatavs, ka kanalu jau 1. janwari 1911. gadā wareschot nodot leetofchanai. Sabeedriba, kas kanala rakšchanas darbus usnehmusēs, esot peelikufe wisus spehkus un isleetojot tikdaudis strahdneeku, zil ween eespehjams, lai darbi ahtri eetu uf preelfschu. Rakšchanas darbi puslihdj pabeigti un sluhschu buhwe jau eesahfta. Bet reisā ar to atjaunojas sinā par otra „Panamas“ kanala buhwes nodomeem. Schis otrais kanals atradisees pahra fimtu werstu uf deenwideem no

Wijuschais spaneeschu ministru preefchneeks Maura.

Johanns Orths.
(Erzherzogs Johanns Salvators 1890. g.)

eedšiwotaju flaits. Uf laukeem truhft pat wehl strahdneeku, tā ka katru gadu eezeko Wahzija un atkal isžeko lihds 314,000 laufstrahdneeku. Franzijs un Anglija runā par Wahzijas pahraproduktiju ar eedšiwotajeem, kura agraf waj wehlat ar waru raudfischot eeguht jaunās telpas tur apmestees. Wifs jau war buht, jo wahzeem wairojotees, kolonijas wajasdfigas. Paschu seme teem paleef par masu. Tapedz jau ari angli wifai greischi flatas uf wahzu wairofchanos, wahzu ruhpneezibas, tirdsneeziabas un kugneeziabas usplautfchanu. Nā **angli** tā **wahzi** spehji isbuhwē sawas kara flotes un weeni uf otreem flatas ar nenowihdibu. Angtu juheleetu spezialists Wilsfons raksta awise „Daily Mail“, ka angtu flote nebuhft wairs neefot pahrata par wahzu floti. Nahlotnes juhras karu isfchirfchot weenigi drednoti un spezieli kugu apbrunoschana jeb leelgabali. Wahzijai tagad esot gatawi un buhwē 17 drednoti, no kureem uf reisi no fahneem warot dot is 12 zolu leelgabaleem 171 schahweenu 161,000 mahrzinu smagumā. **Anglijai** esot gatawi un buhwē 20 milfsigi kara kugi, tā fahkti drednoti, kuri warot dot 174 schahweenus 155,900 mahrzinu smagumā. Schai sinā tā tad Wahzija esot jau pahrata par Angliju. Tahlat uf wahzu kugeem esot wairaf

Panamas kanala un ne Widus-Amerikas semes schaurumā, bet kontinentā, Kolumbijas walsis dakā. Schis otra kanala rakšchanas projekts esot jau tiktahf gatavs, ka sabeedriba, kura grib rakt mineto kanalu un kuras preefchgalā stahwot Rotfchildi, jau eefneegufchi Kolumbijas waldbai peeprahjumu pehz konzeffjas. Kanals fahlfsees Urabas juhras lihzi, netahl no tās weetas, tur eesahftas Widus Amerikas semes schaurums, un ees tad uf augfchu pa kugneeziabai derigo Atratos upi. Schi upe isžekas Deenwidus-Amerikas Rordiferu reetumos, ir 665 kilometru gara, no kureem 400 kilometrus war braukt ar upes twaitoneem un 155 kilometrus ar leelakeem juhras twaitoneem. Schai upei no kreifās puses peetel Adagnedas upe, kura sawufahrt tel tuwu San-Schuana upei, kura eetel Klufajā okeanā. Schis abas pehdejās upes fchfir schauris un titai no juhras spogula 310 metru augstis semes schaurums. Kanala rakšchana un eerihfofchana sche tā tad daudis weeglata, nekā pa Panamas schaurumu. Sabeedrotās Walsis eefneegufchas gau protestu pret schi kanala buhwi pee Kolumbijas waldbas, bet fagaida, ka Kolumbija neleegs konzeffju un kahdreis Atlantikas un Klufo okeanus faweenos diwi kanati.

Madridē, 30. (17.) jūlijā. Ministru prezidents Kanalejašs nepeenem watikana preekščlitumu par daschu aprobeshojumu atzelschanu basnijai. Kanalejašs usflata zihnu ar watikanu (pahwestu) par nenoweřschamu. Nisfaukts Spanijas wehstneeks pee watikana, Djeda.

Madridē, 29. (16.) jūlijā. Balbiba fanehma no watikana noti, kurā pahwesta waldbiba atfatas west tafatas farunas religistu ordenu aprobeshochanā, tamehr waldbiba nenems atpakat fawus pehbejos rihkojumus religiskā jautajumā.

Tegele pee Berlīnes, 28. (15.) jūlijā. Kara gaisa fugis „Nr. 3“ isdarija 27. jūlijā braukumu lihds Koburg-Gotai un Eisenachai un turejās gaisā 13 stundas 15 minutes.

Londonā, 28. (15.) jūlijā. Reitera agentura sino, ka amerikani nodomajuschi usnemtēs protektoratu par Afrikas negeru republiku Liberiju. Us Liberiju aissuhitīs jau amerikānu waldbibas representants. Schis amerikānu solis fajet Londonas politikajās aprindās sensajiju.

Negeris Johnsons,
leelatais pasaules boksetajs.

Londonā, 29. (16.) jūlijā. Neetuma = Australijas waldbiba nodomajuse pirkt Neetuma=Australijā leelu semes gabalu, kur noimetinat 1 miljonu Kreewijas schihdu.

Berlinē, 29. (16.) jūlijā. Brasīlijas kongress formeli atfina marschalu Hermesu da Fonsetu par Brasīlijas prezidentu.

Sarbinā, 16. jūlijā. Kinas waldbiba nolehma, pastiprinat kolonizaciju Mandščurijā un Mongolijā. Prinzis pawaldonis usdewa ministrijam, isstrahdat fihku kolonizācijas projektu.

Parisē, 30. (17.) jūlijā. Spancešču jahtneeku nodalai, 500 wiħru stiprai, kas no Mar-Schitas isgahja pret Kwed-Keru, bija sadursme ar marokaneem. Zihna bija fihwa un astnaina Spancešcheem 30 krituschi, to starpā 1 majors, un marokaneem 60 krituschu un dauds eewainotu. Marokani atkabhās, bet sludina pret spancešcheem wispahreju fajelschanos.

Rio-de-Schaneirā, 30. (17.) jūlijā. Tautas kongress ar 174 pret 54 balšim proflameja marschalu Hermesu da Fonsetu par Brasīlijas Saveenoto Walsťju prezidentu (Fonseta tagad usturas Berlinē).

Muħsu bildes.

„Dseesmu gars“ no Rihjela ir simpatiska gleznina, kura, zerams, zeen. Iastajeem ari patiks, ihpaschi schini laikā, kur patlaban noswineti dišchi dseedaschanas swehtki un atkal jau gatawojas wīnu rihkotaji us dseedaschanas swehtku atskanam un Wiegneru Ēnsts us leelu grandiosu koncertu. V. dseedaschanas swehtku ehla, tā to no muħsu, schai numurā pasneegteem simejumeem ari tee war redset, kas swehtkos nebija, ir stalta ehla. Swehtku ehlas preekščā

redšamas seedosčas pukes un lihšmas seas. Mīstgā swehtku ehla, kurā bija telpas 20,000, pat garīgā koncertā, tā bilde rahda, bija pilnum pilna. — U bijuscho Spanijas ministru preekščneeku Mauru nesen Barjelonā isdarija atentatu. Maura palika pee dšihwibas. Ubruzeju apzeetināja. — Johans Orths, kura gihmetni pasneesam, ir bijuschais Austrijas erzherzogs Johans Salvators, kuresch 1890. g. atstahja lepno galma dšihwi, atfazijās no tituleem, peenehma wahrdū Johans Orths un kopā ar fawu jauno seewinu, kahdu dseedataju, tā fuga kapteins dewās zelā us Tschili, bet no ta laika winsch ir tā uhdeni eekritis. Domā, ka wina fugis pee Argentinas krašteem gahjis bojā un ta noslihkuschi ari wiš fuga laudis. Baumas ar ir, ka J. Orths laut kur Amerikā apmetees us meerigu dšihwi. Lai tas nu buhtu tā. Bet wina manta — tee miljoni, kuras Orths atstahjis Eiropā — manteneekem nedod meera un tee tagad eesneeguschī Austrijas teesam luhgumu, lai Orthu atsihtu par miruschu. Bet leeta naw tik weentabrešcha. Zapeerahda, ka tas tā. Teesa ari usajzinajuse, peeteittees toš, kas warbuht Orthu kur nebuht buhtu redjejuschi. — Nesen Seemel-Amerikas Saveenoto Walsťju brihwibas swehtkos zihnijās amerikānu stipreneeti Dschonsons (negeris) un Dschefrijs (Jeffries) — baltais. Uwareja negeris. Tas bija it tā signals preekšč pluhščhanās starp melnajeem un baltajeem. Ne weenā ween S. U. S. W. pilsebtā waj walsťi, bet wišās. Gala rezultats: wairat desmiti nokauti un wairat simti eewainoti. Neweena rafa negribejuse palikt apatschā.

Grahmatu galds.

Redakzijai peesuhitita schahda jauna grahmata:

D. S. Merschlowskis. III. Antikrijs. Peteris un Aleksis. Ar autora atkauju tulkojis Antons Ausrinšch. Apgahdajis P. Leepo Walmeerā, 1910.

Walejas wehstules.

A. B. — Behrsone. Zuhju wehleschanos ispidijām.

D. C. — Gulbene. No ģamsuna jau agral esam wairat daru pasneeguschī. Wareet ko zitu pamehginat esuhitit.

Redaktors: Dr. philos. P. Šalits.

Ihpaschneeks un isdewejs: Dr. phil. Arnolds Plates.

Ch. Jürgensohn,

wihnu leeltirgotawa,

peedahwa

eekschšemes un ahršemes wihnus,

kā ari konjaku „Royal“,

stipru wihnogu wihnu 50 k.

sefoschās filialēs:

Suworowa u. Dsirnawu eelu stuhri,

Ielgawas fchofejā Nr. 12,

Ahgenskaldnā, Wleschja eelā Nr. 4a,

Petschal tunga namā,

Wehweru eelā Nr. 7, Bez-Rigas stuhri.